

delictos parant abos. Expectas forte ut dicam quod dicit apostolus / quia hij sunt / qui hoices officiosissime occidunt. sed frustra. Absit enim ut hanc gratiam perferam. quam si forte audire volueris: senecam / plinnum adreas et sydonium. qui hoc in auribus tuis / clamore valido replentur.

Explicat secundus liber. 7.

Inapit capitula libri tercij. 7.

Quid salus vniuersalis et publica. Capitulum primum.

Que sit prima contemplatio hominis sapientiam affectantis. et quis sit fructus speculationis huius. 7.

Capitulum secundum.

Quod superbia radix malorum est. et a piscencia lepra generalis que omnes infiat. Capitulum tertium.

Quid adulator affectator et pallo. et quod eis nichil prouicius. Capitulum quartum.

De cautela adulatorum. et fraude multiplici et conitibus adulationis et sequela. Capitulum quintum.

Quod adultores multiplicati sunt super numerum et a prudens domibus honestos et dissimiles sui expellunt. Capitulum sextum.

Fraudem adulatorum in imo vitandam. et quod muneribus aut obsequiorum difficultate validissime procedit. Capitulum septimum. 7.

De mudana comedia. vel tragedia huius. Capitulum octauum.

Quod mundus suos habet elusos. et eadem fides est nostra temporis et precedentium patrum et virtutis cultores inspectores sunt theatri huius. et de virtute quam adepti fideles ex se de et umbra qua non omnino caruerunt fideles. Capitulum nonum.

Quod sibi persone coaptantur. et de predaatur dissonate. et de deopatra. augusto et scipione. et quod romani vanitati dediti sunt. et quis sit adulationis finis. Capitulum decimum.

De munusculariis et promissariis et quod promittere non expedit ad virtutem. Capitulum undecimum.

De rationalibus et secretariis diuitum et quod amicia non nisi in bonis est. et quod diues familiarem potius exprimat quam amicum. et licet familiaritas diuitum utilis videatur: sepius periculosa est. et quod innocenter viuendum est. Capitulum xij.

Quia venditari possunt que sunt adulationibus acquisita. et de lenonibus et mollibus et pena eorum. et quod pudicia auferri non potest violenter nisi mens ipsa consentiat. 7. Capitulum decimum tertium.

Adultores puniendos esse tamquam hostes deorum et hominum et veritatem graueranter amplectendam et praestanda custodiendam: tam rationibus quam exemplis maiorum. Capitulum xiiii.

Quod ei dumtaxat licet adulari quem licet occidere. et quod tyrannus publicus hostis est. Capitulum xv.

Explicant capitula.

Inapit prologus libri tercij.

M

Ulorz hostis fio
dū inceptas nuga
toz exatio Qua
de cā odari ⁊ sile re
decreueram. s; al
terū michi negoa
oz tumultus exatit/alterum mo
tus aīni interūpit Qui enim sub
potestate constitutus est. si sapit ob
temperat imperio p̄sidentis Quem
stimuli affectuū pūgunt. dissimula
re nō potest/quin moueatur ad for
mā passionis Exultat ergo quem
gaudij aura demulcet/spes induat
hylanitatem. metus trepidat. do. en
tis anim⁹ meroze confunditur Hec
apud singulos alternat faices boni
aut mali Perum sensus malozū al
tior est ⁊ sepius in omnes inarrit
Quis est enī qui maloz asperita
te sepius nō uzatur q̄ demulceatur
fomēto bonoz? Rarus est q̄ totius
fortune impetū a se toto possit arce
re Qui suis viribus preualet. in a
niā aut familiaris corpe vel sorte
temptatur. licet parū human⁹ sit.
quem extraneoz iactura nō p̄atit
Non satis homo est quem aliena
nō mouent Sed sapiētorib⁹ iam
venit in dubium. an quecūq; hoīs /
recte sit homini alienū Virtutē ve
ro processus ambiguitatis hui⁹ no
dum soluit/cū ⁊ conuicis nichil hu
mani alienū a se reputet/et magis
ter celestis hoīem hoī diligendum
docuerit vt seipsū Vnde patet idig
nū esse tanto magistro discipulum
qui veritati nō gaudet. ⁊ aduersus
publice salutis hostes nō ex candel
at eos vero p̄ parte p̄sentis opus

culi aliquaten⁹ tangit intentio. et
nugas eoz quo potest ⁊ cōsueuit
telo discutiet

Explicat plogus libzi tercij. ⁊.

Inapit liber tera⁹ Cplz p̄mū

Quid salus vniuersalis ⁊ publica

Et igitur salus publica

q̄ vniuersos fouet ⁊ sin

gulos / i columitas vite

Nichil enī hoī p̄stanti

us vita ei⁹ Incoluitate vite nichil

salubrius Hominē vero q̄state ex

aīma rationali ⁊ carne corruptibi

li/antiq; sapiētes diffinierūt Caro

siq̄dem viuit ab aīma. cū aliūde cor

pori vita esse nō possit. quod semp

inerat sue torpore quiescit/nisi spū

alis nature bñficio moueatur Hec

autē habet ⁊ ipsa vitā suam De⁹

cteni vitā aīme est Quā sententiā

modernoz q̄dam/grauiiter quidem

⁊ vere/licit metrica leuitate cōplex

us est Vita anime de⁹ est. hęc cor

porē. hac fugiēte Voluitur hoc. pe

rit hęc/destituente deo Dicit ergo

corpi viuere ē. vegetari/moueri ab

aīma. ⁊ dispositione sui motib⁹ aīe

acq̄scere. ⁊ ei quādā necessitate obe

diēdi q̄or dāē. sic ⁊ aīa/cx eo viuere

q̄ suo modo vegetat. et vere mouet

ur a deo. et ei subiecta deuotiōe ob

tempat. ⁊ in omib⁹ acquiescit Di

quo min⁹. ⁊ eo min⁹ viuere Nam

⁊ corpi⁹ qua parte sui nō mouetur

ab aīma. iam in ea torporem mor

tis incurrit Dum ergo totū viuere

ad eam totū disponitur. q̄ se nō p̄

partes infundit partib⁹. s; tota est

⁊ opatur in vniuersis et singulis.

Dic ⁊ deus animā p̄fecte viuente

totam occupat. totam possidet/ regnat et viget in tota. Nullus ei angulus exceptus est. **V**ed quid in anima angulum vel partem dico? Partium experere est. simplicisq; nature. et totius duplicata. ignara. Partes tamen quas potuit/ sibi a distributor bonorum vendicavit. Quas inquis? Virtutes utiq; quibus viget et opatur. et sui experimentum facit. Hinc ergo multiplicitate partium sed unitatis quada distensione crescit/ ratione tamen et intellectu/ appetitu boni/ aversione mali/ manente simplicitatis natura dilata. **C**u vero partes istas spūs implet (deus enim spūs est) solida et perfecta est vita anime. **C**u enim intellectus dñi qui summe bonus est visus sui acumine quatuor valet. et licet apprehendit: et bonum quod ille videt incorrupta voluntas appetit. et ratio ne dedinet ad dexteram vel ad sinistram q̄ sano affectu ad bonum trahitur viam aperit. iam quandam immortalitatis assecuta est gloriam. **U**s forte iam sentiebat q̄ in suavitatis scientie sue dicebat. **C**or meum et caro mea est in deum vivum. **V**tiq; q̄ in hac via incedit non sperat aut extimescit. non tristat. aut condolet aliam eorum q̄ a summo. et vero bono recedendo deficiunt. **E**o forte fideles animas inuitat prophetis sermo dicens. **C**onvertimini ad me in tota corde vestro. ut scilicet angelus gaudij a merore timore a spei non auita est a facie mea. ut mee non displiceat voluntati. **I**mplet autem hec vita oem creaturam. quia sine ea nulla est substantia creature. **O**mne enim quod

est. eius participatione est id quod est. **V**ed cum in omnibus sit per naturam. sola inhabitat rationalia per gratiam. **P**unt ergo/ quia in eis veritas est/ illustrantur/ quia in eis sapientia est. **B**onum diligunt. quia in his fons bonitatis et caritatis est. **O**mne enim virtus angelica vel humana/ quoddam diuinitate vestigium est/ rationali creature quodammodo impressum. **S**piritus sanctus inhabitans implet anime sanctitatem/ eiusdemque virtutes multipliciter spargit diversarum exercens causam gratiarum. **E**t hec michi videtur vera et unica incoluitas vite. cum meo viuificante spiritu ad rerum notitiam illustratur. et accenditur ad amorem honestatis et cultum virtutis. **P**recedit ergo scientia virtutis cultum. quia nemo potest appetere fideliter quod ignorat. et malum nisi cognitum sit/ utiliter non cauetur. **P**orro scientie thesaurus nobis duobus modis exponitur. **C**um autem rationis exercitio quod sciri potest/ intellectus inuenit. aut quod absconditum est revelans gratia oculis ingrentis patefacit. **P**er utiq; aut per naturam. aut gratiam ad veritatis agnitionem. et scientiam eorum que necessaria sunt. unusquisque potest accedere. quodque magis inurere. quilibet quasi quedam librum sciendorum/ officio rationis aptum/ gerit in corde. **I**n quo non modo visibilium species rerumque omnium natura depingitur. sed ipsius opificis omnium inuisibilia dei digito conscribuntur. **A**deo quidem ut nequaquam valeant per ignorantiam

excusari. quib9 beneficio nature vel
gracie/gerendoꝝ series innotescit. si
aut scriptū est. Quod enim notum
est dei: manifestū est i illis deus e
nim reuelauit illis. Nō tamen cor
rupte nature aduersus gratiā mag
nifico simbzias aut faleras ergo.
quasi ipsa aliquid boni habeat qđ
non acceperit. cum certum sit quia
sine ea nichil possum9 facere. Ag
nitio igitur veritatis cultusq; virtu
tis. publica singuloꝝ. Et omnium.
et rationalis nature vniuersalis in
coluntas est. Cōtrariū vero ei9 ig
norātia. et odibilis. et ūnica ppago
ei9 viciū est. Et recte quidē ignoran
tia mater vicij est. quia nūq̄ adeo
sterilis est. vt nō odibilū fructū pa
riat infeliē. Inquit ethic9. Tu nul
lo thure litabis. hereat i stultis bre
uis vt semina recti. Agnitio quidē cer
titudinē habet. Et vel in sciētia vlt in
fide cōsistit. D; fidei regula paulisp
differatur. qm̄ eā tempus. Et locus
suus expectat. Ceterū sciētia sui no
tiāā habet. qđ euenire non potest. si
non mediatur vires suas. si ignorat
alienas. Capitulum. ij. Que sit
prima contemplatio hominis sapi
entiam affectantis et quis fructus
contemplationis huius .2.

SEt ergo primū hominis
sapiētiā affectantis quid
ipse sit. quid intra se. quid
extra. quid infra. quid supra. quid
contra. quid ante vel postea sit/ con
templari. Inde est forte qđ illi qui
prima totius philosophic elemen
ta/ posteris tradere curauerunt/ sub
stantiam singuloꝝ arbitratī sunt

intuendam/ q̄ritatem ad aliquid.
qualitate situm esse. vbi. quō/ habe
re. facere. Et pati. Et suas in omni
bus hys proprietates. an intentio
nem admittat. Et susceptibilia q̄tra
noꝝum sint. et an eis ipsis aliqđ iue
niatur aduersū. Proinde quidē hec
et diligēter. et si in eo negligētiores
extiterint. qđ sui ipsi9 noticiā in tāta
rerum luce nō assecuti sūt. Et lucis in
accessibilis noticiā pdiderūt. dum e
uanuerūt in cogitationib9 suis. et
dicētes se ēē sapiētes/ stulti facti sūt
et obscuratū est insipiēs cor eozum.
Quod ex eo conuinatur/ qđ traditi
in passioēs ignominie. factibāt que
nec sexui. nec etati. nec fortune con
ueniant. nec nature. et psonas oim
operis testimonio. deuenisset. Da
ti siquidē sunt in sensū reprobū. qđ
planū est hys qui apostolū plenī9
nouerunt. Argumentū ad oīa vali
dissimū est. vt de fide. Et sinceritate
singuloꝝ creditur opib9 suis. Ope
ra enim q̄ facit aliquis. testimonū
perhibet de eo. verū qui seipsū igno
rat quid valit nouit. Si ignoros
inquit te o pulcherrima inter mulie
res. abi post vestigia socialū. Et post
greges. Oraculum appollinis est
et descēdisse de celo creditur. gno
thosolitoꝝ id est scito tempū. Nō nes
ciuit hoc ethicus dicēns. Discite. et
o miseri causas cognoscite rerum.
Quid sumus. aut quidnam victu
ri gignim. ordo. Quis dat aut mete
qm̄ mollis flex9. et vnde. Quis mod9
argento. quid fas optare. quid as
per. Vtile nummus habet patrie
caus9. qđ propinqs. Et tunc clarā

decat. quem te deus esse **I**ussit et
humana qua pte locat9 se i te.

Hec etenim contemplatio quadrupliciter
parit fructū utilitate sui. caritate pr
imi / contemptum mūdi / amorem dei
An nō est arbor bona que tantam
fructuum dulcedinē offert. tantam
offert utilitatem? **C**erte nō supbit
qui puulus est in oculis suis **P**um
quisq; que adsunt. vel absunt expe
tibiliū numerū cogitat. quis de su
o paupertate non erubescit? **S**i q̄s
nō appetenda sui recenseat. ei iugis
materia modesti doloris et humilita
tis occurrat **Q**uocūq; se vertat in se
ipso deicitur. qui petit a dño cōfor
tari dicit. humiliatus sum vsq; qua
q; viuisica me scdm eloquiū tuum
Itemq; **E**go inquit i flagella para
tus sum et dolor meus in conspectu
meo semper.

Capitulum tercium. **Q**uod super
bia radix malorum est. et concupis
centia lepra generalis que omnes
inficit.

Superbia vero radix oīum
maloz ē mortisq; fomētū
Arescūt riuuli si fontē vena
padiē. nec rami cōualescūt radice
suscita. deficiūt vicia si elatio iugis
latur **A**t si steruora radia congeran
tur. pinguescūt rami. et acētū ste
ralitas resiliuēcit **S**i fonti liquētia
superfundas. accessio transit in riuu
los **S**i camino ignem adicias / in
ligna incendiū recrudescit **P**ic si vi
riate nature elationis innate toxicū
foueas qn vitalia ipsa mortiferum
viciū inficiat. nec si volueris / pote
ris impedire **E**st enim omnibus

nō tam cognatus q̄ innatus amor
sui. **Q**ui si modū excesserit. vergit
ad culpam **O**mnis enim virtus su
is finibus limitatur. et in modo cō
sistit **S**i excesseris / in inuio es et nō
in via **S**i amor hic inualuerit. ne
mo speret de cura **L**epza siquidem
est incurabilior omni lepra **A**n nes
cis concupiscētia lepra esse? **G**iezi et
sule **S**i erubuerit cōfiteri quod sen
tit. cōuince eum macula corporis.
Hec quid dico giezi consulendum.
ac si solus sit? **O**rbem conueni. qui
a totus infect9 est **I**n ipsum interro
ga. qui miserorum vnus sum **C**er
te concupiscentia misera. et misera
bilis lepra est **N**escis forte quid di
cam. concupiscentie pestem nesciens
infirmutatis ignoras. homo nō cō
cupiscentis. et in eo supra hominem
constitutus **H**ec testis meus in ce
lo fidelis mecum asserit. quia om̄e
corrupti sūt et abominabiles facti
sunt / nō est qui faciat bonū / non est
vsq; ad vnū **A**n tu sis ille. tu vide
ris **D**ao enī non esse hūc paulum.
qui hui9 pestis in cursu clamat et in
genuscat **I**nfelix ego homo. q̄s me
liberabit de corpore mortis huius?
Dao hunc nō esse illum qui de pec
toze veritatis sapientie fuenta po
tauit cum orbem infectum hac labe
intonet dicens quecūq; in hoc mun
do sunt concupiscentiam oculoꝝ es
se. aut carnis. aut superbiam vite
Qui ergo hunc amorem non tem
perat / timeat lepram. et cecitatem
oculoꝝ que ex ea iminet pertimes
cat **S**i itaq; illi q̄ nō repmūt con
cupiscētia maloz vtiq; fontē et fomētū

dispendium salutis incurrent quid
erit illis q̄ eā assentatorū inflamāt
stimulis ⁊ quasi fomētā viciōz ac
cēdūt? Quid faciēt. aut pot⁹ quid
pacētur. qui a veritate auertūt au
ditum in amūcatōe rerū corruptibi
liū ⁊ corūpentū non claudūt oca
los/man⁹ expandūt. ⁊ oīm sensū
viciūtatē exercent? Deinde q̄si
dici nō sufficiat malicia sua. fallacia
vni⁹. alter⁹ fallaciā etudit Terē
tiano siquidē verbo libēt⁹ vtoz. dū
ad paupiscentie fornicē succendēdū
veniūt adulatores ⁊ relatores.
delatores. ⁊ detractores. iudi. abi
tiosi. elati. factiosi. ⁊ supstitiosi. fla
gitiosi/officiozūq; oīm pzeuaticato
res. quos quia fere vbiq; terrarum
sunt. facili⁹ iuenire est q̄ dnumera
re Aduersus huiusmodi est oīselex.
in hos omnia iura cōiurāt et in eos
dem quasi in publicē salutis hostes
quātōq; oīs armabitur creatura.
Eplm. iiii. Quid adulator. assen
tator. ⁊ palpo. ⁊ q̄ eis nichil pernī
tiosius. ⁊ ⁊

Adulator enī oīs virtutis
inimicus est. ⁊ quasi clauū
figit in oculo illius. cū quo
sermonem cōserit. Eoq; magis
cauend⁹ est. quo sub amātie spetie
nocere nō desinit. donec rationis ob
tundat acūmē. ⁊ modicum id lumi
nis quod adesse videbatur extingat
Ad h̄ auditoriū aures obturat. ne
audiant verū Quo quid possit esse
punitiosius nō facile dicam Datū
est illud Iclij aut pot⁹ acerōnis Cu
ius aures clausē sūt veritati. ut ve
rum audire nō possit. eius salutes

peranda est // Quid vero infidelis
est q̄ eū cui fidem debeas/arāueni
te verborū blandicijs. ludibzio ha
bitus. gestus trāffiguratione. ⁊ to
tius vanitatis lenoānio exēratum
in sorde viciōzū impellere ⁊ pāpita
tionis abyssum? Quid odibili⁹ stau
de ⁊ dolo. quo sub ymagine amorē
et fidei in simplici ⁊ credulū. ⁊ qd
detestabili⁹ est amīci/perfidie ⁊ in
mūtiatū nequitia exercentur? Hoc
siquidē genus hoīm omnia loquēti
um ad voluptatē. ad veritatē nichil.
verba oris ei⁹ iniquitas ⁊ dol⁹. qui
eāam cētātib⁹ annis ad eoz sub
uersionem ingeminat euge euge.
Quos ut plen⁹ noueris? gnato
nē apud conuāū vide. ⁊ quid de se
fateatur ascolta. Negat quis? ne
go. ait? aio. Deiq; ipau egomet
nuchi oīa assentari // Tota etenī
gnatonicozū factio/comedia est hi
des? maiore cachinno conatitur.
Flet si lacrimas cōspexit amia. nec
dolet Igniāliū si brume temp⁹ pos
tas? accipit andrometā. si dixens
esluo. sudat. Unde vmbzianus in
quit Non sumus ergo pares meli
or qui semp ⁊ omni⁹ Note dieq; pa
test alienū sumere vultū ⁊ faae iac
tare man⁹ laudare paratus Si bene
tuctauit aut si quid fecit amīc⁹ Qd
proferre palā non possit liq̄ua mo
deste Quod quidē non modo amio
sed ne libeō homine dignū est. am
vera ⁊ vniūca libertas/in virtute spe
ciem cadat. ⁊ turpitudō quos infiat
postreme sibiāat seruituti Hystione
esse vel numū infamiā ingrat h̄is
quos a tate obiectionis opprobrio

noture vel persone dignitas videē
 exēpisse. **P**orro qui vultū induit
 alienū. et varias affectuū alternat
 faāes. incolumitati sensuū insidias
 parat. et sordidas auriculis alienis
 colligit escas. et si hystronē/verbo
 diffiteatur. cū moribus et turpitu
 dine confitetur. **Q**uod assentatorū
 propriū est. qui ad alterius vniū
 nutū. et anteq̄ suū profecit iudiciū/
 de singulis expectat alienū. **C**e
 terū palpo qui tamen assentatoris
 vel adulatoris censeat nomine. qm̄
 ea res multis notatur indicijs: ho
 minū mentes explorat. p̄ceptat
 voluntate. vt cui rei volucris. sensus
 accomodet. vt gratiam illius cum
 quo agitur fraudulēter surcipiat.
Nouit enī de concursu sensuū et vo
 luntatū vnione quasi rivulos ami
 ciae scaturire. **I**dem siquidē velle et
 nolle. vt ait hystoricius ea demū sic
 ma amicitia est. **Q**uid nī. **C**onsenti
 re suis studijs qui crediderit te/fau
 tor veroz tuū laudabit pollice ludū
Cum vero p̄senserit voluntate sic
 palpat. sic demulcet tanta suauita
 tis perungit gratia. vt virtuti somp
 nū inducat et totā moderationis s̄n
 qua nunq̄ recte viuitur. formam le
 thei fluminis infusions subuertat.
Magnas grates agere thais mi
 chi. **F**oandus est enim comicus et
 aptus. qui se nugis nostris frequē
 ter immisceat. iugentes inquit fue
 rat siquidē satis. si magnas respon
 disse. **P**z quia adulatoris fraudis
 omnia extendit in maius. et de suo
 aliquid adiat vnde sibi gratiam ac
 mulet. **I**ngentes inquit. sed nec mē

maum erubescit. **Q**ui enim sibi per
 suadere potuit. vt honestate hoīs tā
 te turpitudinis macula decoloraret
 quacūq; de causa utiq; psuadebit.
 vt quod appeti faciat. si possit recte
Pi non: quoāq; modo recte. **V**erū
 qui suo noie. vt p̄oprie loquamur
 diatur adulator. vicia cuiusq; deal
 bat. et ne scipsū videat caulos collo
 quentis quadā nube veritatis im
 plet et aures falsis p̄coniozū titu
 lis refiat. **A**it ethicus. **Q**uid q; adu
 landi gr̄s p̄udētissima laudat. **D**ec
 monem indotū: faciem de formis a
 nuā. et lōgum inualidi collum cer
 uicibus equat herculis antheum
 procul a tellure tenentis. **M**iratur
 vocem augustam. qua de ferus nec
 ille sonat quo mordetur gallino ma
 rito. **H**oc autem minime videtur
 mirū. si perditissimi homines et qui
 bus hic grauis morbz. et scilicet
 imundus sordidatur ad tantam tur
 pitudinem possunt impelli. **P**z hoc
 potius dico mirabile q; populū qui
 sibi credant habeant / qui de se ma
 gis aliene lingue acquiescat q̄ pro
 prio iudicio conscientie. dum seipsū
 quilibet extra se querit. et nosse de
 dignat̄ q̄ sit sibi curta supelle. **N**i
 chil est enim quod credere de se nō
 possit: cum laudatur. non modo dijs
 e qua potestas. sed quecūq; anima
 de fermento superbie intumescat.

*Capitulum quintū. De caute
 la adulatorū. et fraude multiplici
 et conutibus adulationis et seque
 la*

Sunt tamen qui vulgares
et adulationes plebeias non
admittant. ut qui nolunt vili
vnguento oleore corrupto quod omnibus
fetet inungi cum amicorum aut conuiuia-
tum expetunt gratiam. Quid enim tur-
pius est quam ad lenocinia hystrionis
transfigurare vultum. mutare habitum.
motum ducere. et non tam videre alium
quam seipsum gerere hystrionem? Quid
ineptius quam cum alio magno hiatu o-
ris ad te impellendum vanitatem spiri-
tum proferat si tu aurium vela et latitu-
dinem cordis ad tumorem concipiendum
oppatas? Et quia videtur ab omnibus
facilius hec a plerisque vanitatem obse-
quia contempnuntur. **V**erumptamen
illa magis timeantur. quia magis pri-
uiosa sunt. quam quodam cautele velame-
to studiosius occultantur. et quasi sub
ymagine inceptationis aut correc-
tionis alterius vel officij aut virtutis
irrepunt. Quod nonnullos dum beni-
uolentiam immoderatus captant fecis-
se reperies. **A**it enim lelius Non
ille lator legum amicitie. sed suavor bel-
li ciuilis et furoris incensor. qui et
ab alijs lentulus appellatur. Quod
tam lenta tuas tenuit patientia vi-
res. **C**oquimur. debeat ne tibi fi-
duam nostram? Dum mouet hec calidus
spirantia corpora sanguis. **E**t dum
pila valet fortes torquere lacerti.
Degeneret pacare togam regnumque se-
natus. **V**is adeo miserum est ciuili vni-
cere bello? **H**ic et in comedijs seruo-
rum calliditate domini deluduntur pre-
missis inceptationibus rationes suas in-
firmam promittunt. et tantum se victos
simulant. ut et credulorum senum con-

firmant errorem. et de prodicionis
perfidia gratiam aucupentur. magna
satiagentes industria ut sic semper de-
cipiant. ut nunquam possint argui falsita-
tis. **E**orum namque veritas mendacio ser-
uit. **Q**uidquid aucupes nouitatum
tumulosos agerunt eis deique curioso
tum auribus satissantur. ut hac via
conpendiosius ad id quod desideratur ac-
cedant. **T**emporis quoque diligentissi-
mi obseruatores sunt. ne quid inte-
pestiue ingerat. sed inter praedandum.
aut cum vino quis exhilaratus fuerit.
aut cuiuscumque compositus voluptate. **H**u-
ius cautele meminit maro. cum ad e-
neam reuocandum sororem a didone nus-
sam afferat. quam sola viri molles aditus
et tempora nocet. **Q**uis autem non ride-
at cum agaso non tressis titulozum fasci-
bus purpurat. et non sine sanna et ca-
chinnio audientium damna transit in
marum. **N**ape maro spudente reu-
sas. **C**redere tu numeros maro sub
indice palles? **M**arcius dixit ita est.
assigna marce tabellas. **E**st equi-
dem omnium captanda beniuolentia. que
fons amicitie. et primus caritatis pro-
gressus est. sed honestate incolumi offi-
cium studijs virtutis via. obsequi-
orum fructu integritate sermois. **A**s-
sit et fides dictorum factorumque constantia.
et veritas que officiorum et honorum
omnium est fundamentum. **G**ratia bo-
norum. sed et omnium si fieri possit vir-
tus appetit. sed ad eam dedignatur pro-
sordes accedere. **N**obilis utique res
est. et delicata et que omne quod de-
deat aspernatur. **O**mnis etiam spe-
cies que ex seipsa non lucet ei suspec-
ta est. **N**unquid igitur mentitur ut

placeat: nunquid bonū dicit malū
 et malū bonū? **N**ūquid amari q̄ pa
 ti san⁹ ē istigat ut apli⁹ faciat isani
 re. **P**orro cū oīs affectatio turpis
 sit. p̄nāosior ē cū ad subornādū vi
 cū/ p̄sone vel nature vel dignitate
 accedit auctoritas. **N**epe phi p̄ba
 bile dicit. qd̄ videat. vel oib⁹. vel
 plurib⁹. ā sapiētiōib⁹. ā qd̄ in pro
 pria facultate artifiā. **P**i ergo sapi
 entia au⁹ qz/ plato cōmēdet. aut so
 crates. aristotiles acumē igenij. ac
 ro dicēdi copiam. mathematice stu
 diū pitagoras. metroz varietate
 flaccus/ naso facultatem versificādi
 quis nī credit? **D**ubeunt enī aī⁹ et
 forā⁹ singulos fomēta viciōz mag
 nis cū subeunt animos auctoribus
His tamē sui compos anim⁹ nō se
 duantur/ certus qz nemo nouit quid
 sit in hoīe p̄ter sp̄m hoīs qui in ip
 so est. **V**n̄ apud virgiliū. cōpos sui
 pastor. et sapiētib⁹ et magnis viciō
 nostri tempis doctior ait **H**c quoqz
 dicit vate pastores. sed non ego cre
 dul⁹ illis **T**u quoqz p̄uulso si pal
 les improbe numino. **S**i facis in
 penē quicquid tibi venit amozum
Facet te tota viciā modestū dicat
 ac pudici. minime vel iurātib⁹ cre
 das **H**emoxiter tene qd̄ paruul⁹ di
 disti **P**lus alijs de te q̄ tu tibi cre
 dere noli **N**ō facile dixerim vter
 sit p̄ior i viciō. qui linguā aduhati
 onib⁹ polluit. aut cui⁹ cor ex eis se
 in leticiā resolut. **I**n hoc enī elatio
 nis creatas/ i illo stans excedi dāp
 naē. ubiqz vō dāpnatur dolus. s̄ et
 creatas q̄ a supbia ē nūq̄ absolue
Esto qz adulator sit neq̄oriste non

minus cōtemptibilis ē. nec capere
 lingue tēdialis aliene si nō blandi
 re s̄ ip̄e sibi. **Q**uid itaqz aliū argu
 it adulatoris. qui sibimet adulat?
In quo ei aliū accusat/ seipm̄ p̄cep
 nat **E**adē enī facit q̄ iudicat **V**e
 inquit dñs q̄ cōsuūt pulillos sub
 omni cubito man⁹. **E**t ponūt cerui
 calia sub capite vniūse etatis. **V**t
 qz pulillos cōficiūt q̄ aurib⁹ p̄ant
 insidias: qui vana et mollia cōge
 rūt/ quib⁹ sens⁹ demulceant. q̄ opa
 p̄mēdāt hoīm ut eos fame p̄conijs
 et q̄dā suauī iocūditate fauoris idu
 cant ad quietē. **V**sus ei puluinarē
 et ceruicalis ē molliātes q̄etis **P**ul
 uinar ergo s̄ omni cubito nan⁹ po
 nit. qm̄ nō mō opatio. s̄ q̄cqd̄ ei ad
 iacet p̄mēdāt. **C**aput vniūse etate
 ceruicali supponit dū q̄s adulator
 vbi⁹ i tot⁹ vite opib⁹ delectat
Et alibi **I**p̄e edificabat parietē. illi
 autē liniebat eū. **P**arietē edificatē
 nō domū q̄s q̄s i iducate mētis viciō
 p̄uitate p̄gerit opatū. **Q**ui in pietē
 solo hostiū facit. quoqz ingredit fa
 rē **Q**uiāqz i p̄uitate opis iduata
 mētē p̄usat a scōz societate seūgl
 ē **E**dificatū q̄ pietē linie q̄s q̄s p̄uic
 opib⁹ alie⁹ adulat̄ applaudit **C**ū
 vō sit turpe oib⁹ adulaī. lōge turpi
 us ē. si in p̄cepte auctoī. ā ordie vi
 ros adula. cadat **A**deo q̄tē ut sacoz
 canonū istitutē cautū sit deince it
 refragabiliē deponēdos q̄ noscūt a
 dulatorib⁹ insure. **R**eap̄ q̄tē qz o
 nis adulator comites habet dolū et
 fraudē p̄dicionemqz. et notā menda
 cii. sequelam quoqz et ignominia
 seruitutis. excecationem proximū.

¶ **E**xterminiū totū honestatis. **A**n non est talis nō modo etiā dē a de ro/ sed a toto fidelū actu? **C**a^m sextū. **Q**uod adulatores multiplicati sūt super numerum/ et a pcedaris domibus honestos et dissimiles sui expellunt.

Hec tamē pestis iam in tā tum dño idignante invaluē/ ut si vetū forte fuerit ad p̄ficiū/ verior ne modestos et bonos viros possint facili⁹ expellere q̄ expelli/ serpit enī illusio feda et morbus cācerosus in om̄s/ ut null⁹ aut rarus sit quē labes ista nō maculet. **O**m̄s enī affectant beniuolentiā eoz et ai quib⁹ viuunt. quod quidem nō modo licitū est sed honestū/ ut pote om̄ia que natura virtutū parens et recte viuendi dux optima gignit. **S**ed dum hāc affectionē/ moderatiōnis regula deserit ferē i p̄ceptis/ discursūq; p̄ om̄ia agenda et nō agenda/ p̄ infamiā et bonā famā/ fauorē auc̄ps. gr̄e sollicitator̄ iest⁹. ut ai amīcū blādicijs p̄corruptent/ more meretricantē fortunā succipiat. extenuet facultates/ aliena in se ḡgerat spolia/ et suū om̄ia quertat ad lucum. **E**fficiatur ergo ut nulla sit ei molestia seuilis obsecundatiō/ nullū indecens videatur obsequiū. oīm officioz p̄sonas induit/ dum p̄mia omniū fraudulenter p̄cipiat. **Q**ui sunt enim qui vesibus nitent/ qui fastigati incedunt/ qui se quipedatum stipantur comitatu/ cōmilitonum et contubernaliū dealbātur obsequio/ qui p̄mis salutatio nibus in foro gloziantur/ qui pri

mos reabit⁹ habēt in cenis / quorum aures mulcentur fomento p̄re noninū / et quibus nobilium molles referantur auricule/ quos fortune gratia alarū suarū remigio ad sublimia subuehit et extollit. et a quibus quelibz magna domus dispositionis sue formulā trahit. et habitū mutuatur? **N**empe adulatores. q̄ alicnū vident ad nutū. dū eos fraudulēt emūgant. **V**eritas aspera est. et plerumq; molestia parit. dū aliquem palpare et dignatur. **V**erū amaritudo eius utilior est et itegres sensibus gratior. q̄ meretricantē lingue distillans fauor meliora sūt si quidem salomone attestante amia verbera. q̄ fraudulenta oscula blādientis. **Q**uid nū? **F**ides enī semp̄ perfidie antefertur. **N**on manet si des incolumis. ubi aliud agitur. et aliud simulatur p̄sertim animo et voluntate nocēdi. **D**icitur enī fides. si sequimur stoicos/ eo q̄ fiat quod dictū est. **I**ux mea. salus mea. refugium meū. cor meū. et vita mea. dux inuictē. viuentiū sapientissime. oīm largissime et benignissime. viuendi forma. virtutis sp̄culum. et cetera huiusmodi importune ingesta. nonne plena sūt nō tam adulationis viro q̄ veneno? **D**ūt ei q̄ nec sciantis sp̄ciem vitant cum amia p̄sentantur. **V**enena inquit sapiens/ non dantur nisi melle aramilita. **N**ulleq; occultioēs sunt insidie q̄ hec qui latent in simulatione officij. aut aliquo necessitatis nomine cum obsequium p̄sentat/ amia adāam suspicatus. mentis affectū:

insidie sunt. Nec ut est in fabulis
 quæ et mendacia potestatum seuiunt
 ventati. Hinc semel deceptam in
 incendium non impulisset / si non esset
 nutuâs induta facte / et mentita af-
 factum. Tibi credis impedi famula-
 tum. extreme et miserime subiecte
 seuituti. Nam cum facile distillat
 in auræ exiguum de nature vicijq; ve-
 neno. Disperea ni submoueat oēs
 q̄ vera loquuntur. Pedignati assēta-
 tionis subire notā. limie submouē-
 tur. et hū si non iudicatur iniucis / q̄
 potētis amia voluptatib; etiā turpi-
 ozib; nō modo cōtradiat. s; etiā nō
 cōsentit. Equidem nec cōsens; ad
 grām sufficit approbare. cōmēdare.
 applaudere insanēti necesse est. Cū
 oia malefecerit laudand; est quasi re-
 bene gesta. Hic aut enī idēptas vo-
 lūtati amoris est iudiciū; sic ex dis-
 sensu / iniuiciatum quis q; reus ar-
 guitur. Proinde satiric; inq̄t. Quid
 faciam romæ. mētū nescio. librum
 Diuinal; est nequeo laudare et posse
 motus. Astrozū ignoro. sun; pmut-
 tē patrē. Nec volo nec possū. canariū
 visera nūq̄. Insperi / ferre ad nup-
 tam que mittit adulē. Que mādāt
 nozūt alij / me nemo ministro. Fur-
 ent atq; idēo nulli comes exco. tā-
 q̄ Manē; et extingite cozp; nō vtile
 dextre. Fugio ergo vrbē tantis ob-
 scenitatib; plenam. adulatoz; vene-
 ficio toxicatam. suis adulatozib; de-
 relinquo. Diuāt actur; istic et catu-
 lus / maneāt q̄ nigrū in candida v-
 tunt. Nec tamē vni; vrbis tātū vi-
 cia dēpingi credas / iā toā; oebis sūc
 Quod ad istud? orbe romanū cre-

te. Memini me audisse romanū
 pontificē solitum dēdere lūbardos.
 dicens eos pillicū omnib; colloquē-
 tib; facere. eo q̄ in exordio dicitiois
 beniuolētiam captent. et eoz; cum
 quib; agitur capta quodam cōmē-
 tationis demulceant oleo. Fili nū i-
 que salomō si te lactauerūt peccato-
 res. ne acquiescas eis / ipi enī cōtra
 sanguinem suū insidiantur. et moli-
 untur fraudes p̄tra oīas suas. Pro-
 hibe pedē tuū a semitis eozum. pe-
 des enim eozum ad malum cur-
 rūt. et festinant / ut effundant san-
 guinem.

Capitulum septimum. Fau-
 dem adulatozū in imāo vitan-
 dam. et q̄ muneribus aut obse-
 quiozū difficultate validissime pro-
 cedit.

Fæc vir sapientissim; in fi-
 lio erudiens vniuersos. as-
 sentatozū gratiam omni-
 bus suspectam reddit. Omnes de-
 terret. et hoc quidem in imāo. Eo
 forte q̄ recte gradiētē p̄zim; adu-
 latozū congressus impugnat.
 Hec fortasse meretrix est. cuius idi-
 ac fugam. Fauus inquit distillans
 labia meretricias. et nitidius oleo
 guttur eius. nouissima autem eius
 quasi absintū. amara et acuta qua-
 si gladius biceps. pedes illius des-
 cendunt in mortem. et ad inferos
 gressus eius penetrant. per semi-
 tam vite non ambulant vagi sunt
 gressus eius et inuestigabiles. Hic
 ergo fili audi me. et ne recedas a
 vrbis ozis mei. Voge fac ab ea viā tu-
 ā. et ne appropiures forib; dom; ei;

Hec et si ad sectam hereticorum
censeatur precipue referta. ab adu-
lationis fraude non aliena sunt. **S**i
ergo ad fores domus eius non licet
accedere. nunquid admittenda est in-
pazordia peccatoris? **C**eterum cum
multiplex sit via adulandi. alijs
vultu. alijs verbo. alijs opere vel
munere assentibus. efficacissima
est adulationis fraus. cum simulatio-
nem affirmant munera. aut ei diffi-
cilius obsequium attestatur. **S**i aliter
credis quam te tua tempora fallunt. **Q**ui
stipe mel sumpta dulcis esse putat.
Probatio siquidem vere dilectionis est.
sub huius temporis corruptione fre-
quentatio manet. ars artium est si
placere vis frequenter dato. **S**i colu-
dum scis ponere sumen. scis conu-
tione horridulum trita donare lacerna. **A**-
ter mercurius eris ei et si vis apli-
es a pollo. pheboque pulchrior et so-
lore phebi. **N**ec est quod de suffra-
gio ipsius dei desperes. que muneri-
bus pacis. **A**lime ta siquidem umbra-
tilis gratie et nominis prestiti. mu-
niscula sunt. et nisi fuerint frequen-
tata. amicitie nomen interimunt. **F**rus-
tra de muneribus gratitudo presumitur ni-
si anima cupiditatis igne succensa.
crebre visitationis refrigerio temperes.
et auaricie iugem esurie frequenter be-
nefactorum interpolatio de mulceas.
Aquilam dicitur esse natura. ve-
cum stomachum pleniori refectio in-
gurgitauerint. in quintumdecimum di-
em vel ut alijs placet. in quadragesi-
mum suspendunt esuriam. oblato-
rum copiam asperuantur vna
saturitate contenti. **N**ane longe alia

condicio diuitum. immo eorum qui ve-
nalem prostituunt gratiam. **M**agis e-
nim aliquatenus accedunt ad homi-
nes quam necesse habet. quia crebro e-
suriunt crebro refici. vix possunt collec-
tam esuriam in diem quadagesimum
proterare quin indignentur amicitiam
si non auaricie hiatum oppleuerint. **D**o-
lebant antiqui gratiarum simulachra
effigiarum nuda. eo quod soliditas amicitie
et veritas fidei. sine qua nec gratie
quidem nomen subsistit. nullo simulati-
onis furo valeat obubzari. **S**i iam
cum ad homines ventum sit. quam non amicos.
sed se ipsos in singulis amat. multipli-
catis facis ut placeat necesse est. **A**-
pud istos enim gratia. quia gratis
non est. iam non gratia. lucri merca-
torium est. **F**acies siquidem meretricis
facta est ei. nec quodcumque vultu cu-
bescit. dum lucri tendit ad questum. **C**-
Uterque querela est sapientis indignum
amicitie lugentem occasum. **I**llud ami-
cicie quondam venerabile nomen. **P**ro-
stat et in questu pro meretricis sedet.
Quod ex eo constat quod si cesset utili-
tas. rarus aut nullus est qui propter se
virtutem amicitie volat. **I**n tot arcu-
lis scariozum. in tanto etatum lapsu in
tanta multitudinem et differentia perso-
narum vix ut ait lelius tria inveni-
untur aut quatuor paria in amore.
hoc ipsum arbiter noster ingenium scit.
et si alterum videatur induisse personam.
Ait enim. **N**omen amicitie si quate-
nus expedit heret. **C**alculus in ta-
bula mobile duat opus. **C**um fortu-
na manet vultu seruatis amia. **C**um
ceadit turpi verticis ora fuga. **S**ter-
agit in scena nimium pater ille vo-

tatur. **F**ili9 hie nomen diuitt ille te
net **M**ox ubi uideas idusit pagina
partes. **V**era redit faaes dissimula
ta perit **S**plm viij. **D**e mūdāna
comedia vel tragedia huius

Et quide elegati utitur si
multitudine. quia fere quic
quid i turba pphane mul
titudinis agitur comedie/ q̄ rei ges
te similius est. **M**ilicia est inq̄e vita
hois super terrā. **A**t si nostra tepora
prophetias spirit9 cōcepisset diceret
tur egregie. quia comedia est vita
hois super terrā. ubi quib9 sui obli
tus psonā exprimit alienā. **D**z for
te eo pphete dedit oraculū. ut eos
quos nondū terra absorbuat doceat
iugiter militare. **N**ā qui captiui vi
ci9 ipulsi trahūtur ad penā sicut
bos imoland9 ad victimā/ abeūtes
post rapiscētias suas. **E**t si corpe vi
deatur inhabitare superficialē terre: vi
ui tamē absorpti sūt et descendūt in
infernū uiuentes. **E**t si aliū oratio
nis sequimur tropū terrā v9 quaq̄
inhabitāt. quoeū conuersatio mini
me in celis est. nec sibi sciūt aliquid
in celo esse. **E**t id dū taxat affectu me
animo qd̄ cernitur sup̄ terrā. **M**ix
quoq̄ milicia iugis idiat. quib9
ut ad fabulas redeamus. nec vnda
tantali. acij vulture. vota hixionis.
belidū vna. saxū sifisphi deest. **D**ū
voluntas munda implicata nequie
implere propositū q̄ diu peregrinatur
a dño. **I**stozū vita milicia/ **E**t certe
malicia est. **Q**d si abhoeres: alia in
teptatiōe doceber9. quia vita hois
super terrā temptatio est. q̄ si p̄pri
etate nois sequimur. mali frequēti

us habet notā. **I**n hac vtiq̄ teptati
one vel malicia. licet sibi septē milia
virozū dñs reseruauerit. fere totus
mūdus ex arbitri nostri sentētia nu
merū videtur implete. ad comediā su
am quodāmodo respiciens. **E**t qd̄ de
ter9 est eo v9 comedie sue insisūt.
ut in se cū opus fuerit redire nō pos
sint. **V**idi pueros tam diu balbuacē
tium vicia imitari. ut postmodū nec
cum vellēt recte loq̄ potuerūt. **V**sus
enim ut ait quidā dediscatur. **E**t q̄sue
tudo alteri nature assisūt. quā licet
expellas furca tū v9 reuertet. **V**nde
et ethie9 p̄uide quide et vtiliter. **O**p
timam inquit viuēdi q̄suetudinē ab
inēute etate elige/ eā tibi iocundam
vsus effiaet. **M**agnozū proinde
virozū sensus: secularis hec expug
nat comedia. varia figura tepozum
actuū quēdā varietas est. **P**orro ac
tib9 fortune deseruiūt dū in cis for
tune iocantis ludus impletur. **Q**uid
enim aliud est. q̄ nouū quēlibet **E**t
ignotū nunc aplissimo induit poten
tatu. et in regni fastigiū erigit. nūc
oliam purpuratū ante q̄ natum/ de
regni culmine in cathenas hostiles
proiat. **E**t seruituti addiatū in miseri
as extremas p̄capitat. aut q̄ sic
quē est nō modo tyranoz. s9 et p̄in
cipū sanguine ifimoz hoim. aut e
tiam vilū seruoꝝ infames acuetat
gladios. **S**i fortuna volet inq̄e fiet
de rethore q̄sul. **S**i volet hec eadē si
et de q̄sule rethore. **I**n eo q̄ vita hoim
tragedie q̄ comedie videt similioꝝ
q̄ oiz fere tristē ē exit9. **D**ū oia mū
di dulcia q̄taūq̄ fuerit amare seūt
et extrema gaudij luct9 occupat. **E**t

tulibet in vjs suis inq̄ floreat. **U**
p̄ speroz̄ cōarsu inauertur. eis ad
natū fortuna fūiat. subūtet in sine
gress̄ eoz̄. et tandē amara erit q̄si
absinthiū. **¶** Quare inq̄t bt̄us iob
impij̄ viuūt? subleuati sūt q̄fortati
q̄ diuicijs. **¶** Demē eoz̄ p̄manet m̄
rā eis/ p̄p̄nquoz̄ turba/ 7 nepotū i
cōspū eoz̄. **¶** Dom̄ eoz̄ secute sūt.
7 parate. 7 nō est v̄ga dei sup̄ illos
Hos eoz̄ q̄cepit. et non abortiuit.
vaca pepit. 7 nō est p̄uata fetu suo
Egrediūtur q̄si greges puuli eoz̄.
7 infātes eoz̄ exultāe lusib̄. tenēt
t̄p̄panū et cytharā. 7 gaudent ad so
nitū organi. **¶** Ducūt in bonis dies
suoz̄. et in puncto ad inferna descē
dūt. **¶** Quis letiāe p̄cedētis exit̄ p̄
test esse amarior. aut felicijs vie infe
licior finis? **¶** Hec est enī via illorū
q̄ in labore hominū non sunt. neq̄
cū hominibus flagellantur. vtiq̄
beicāt eos consiliū domini/ dum al
leuantur **¶** Si siquidem hec potius
asscribenda sunt omnia q̄ fortune/
que ab ipso est. aut quod magis re
oz̄ omnino non est. **¶** Aut namq̄ ethi
cus. **¶** Noli fortunā que non est dice
re tecam **¶** **H**omerus quoq̄ in illo
celebrissime p̄fectiois opere dedigna
e9 est nosse fortunā. a deo q̄tē vt in
nulla pte tāti carminis noiet **¶** Ma
luit enī soli deo que moypan noina
uit vniūsa regēda cōmittē. q̄ vt ali
q̄d asscribēt tēmei tāti fortune. quā
vtiq̄ sic q̄stat mīme cē deā. sicut rec
tū ē dia 7 pingi cētā **¶** **F**rustra ergo
creatas eius arguntur. que in natu
ra reū inueniri non potest **¶** **U**nde 7
casus nunc esse conuincitur. si cum

quis improuū euentum esse diffi
niat. cū nichil fiat cuius ortū legis
tima causa 7 ratio non p̄cedat. et
fidelis cōdicionatoz̄ nichil in terca
doceat fieri sine causa. **¶** **V**erūpen̄ qz
p̄ter infatōnē gētētū aliq̄/nōnulla
cōingūt p̄ter op̄inōnē: cas̄ 9 appel
latiōe claudūtur. licz̄ eque disponē
tis ratioe p̄uisa sint. sicut ea q̄ lege
nature necessitatis nexibus vidētur
artata. **¶** **P**roinde et hec ipsa cōtin
gentia p̄uenire omnū cause sic esse
constat annexa. vt ad eā oīa referā
tur. 7 pro mea op̄inōe hec ipsa ad
positiōnē oīm que sūt/necessario cō
sequatur **¶** **F**idebūt forte p̄uden
tiores insipiciā meā q̄ dñi esse ad
existētiā omnū sequi cōsentio. sed
ab effectu causā iferri. vel p̄abili
ter me peripatētia docuerūt. **¶** **P**oeta
doctores fidei eā ex oībus causā ne
cessario iferūt ex qua oīa/p̄ quā om
nia 7 in qua sūt oīa. 7 sine qua fac
tū est. aut subsistē p̄t nichil. **¶** **Q**z
ergo aliq̄d fortune videmur asscribe
re: ei nequaquā p̄iudicat. **¶** **P**ed qz
nobis ad hoīes sermo est hoīm v̄
bis v̄timur. 7 pingui vt p̄dixim̄
minerva agētes de singulis de nul
lo subtilē reddentes rationē **¶** **Q**z
si hoc ip̄m patienter admittitur. ea
que a philosophis gentiū publice
valitatē graua scripta sunt. audiri
nō prohibet. quecūq̄ ei inq̄t scrip
ta sūt ad nrām doctrinā scripta sūt.
vt p̄ patientiā 7 cōsolationē scriptu
rarū spem hēam̄. dū enī pax absit
filijs adā q̄ ad laborē nati sūt. pati
ad flagella. cōapti in peccatē. editi
in labore non tā cūctes q̄ curctes

In moerem. qua nichil tristi9 est. ne
 cessaria est patientia. vtilis qsolatio
 que de oleo leticie in qsaetia. Et de
 imēitate demetic dei pdestinatos
 ad vitā/ spe futurozū fouet Et robo
 rat **D** castos hoim inquit beatus iob
 humani genctē calamitates i se ex
 primens. quare posuisti me qtrariū
 tibi. et fact9 sū michimetipsi grauis?
Nemo siquidē est qui expigētib9 cul
 pis in seipso nō inueniat causas ma
 teria9 doloris. cū ipsius testimonio
 philosophie vniangz ptingat ad s
 se quod nollet. vel abesse qd vellet.
Vnde et fidelis aīa. cui vere beatitu
 dūis gaudia differūtur. cū inferio
 ri irraguo irraguū supra9 petit. **V**e
 ergo gentiliū figmētis pium accā
 modem9 auditū: terū oim tragic9
 finis est. aut si nomē comedie grati
 osus est **N**ō duco cōtentionis funē
 dum qstet inter nos qd fere tot9 mū
 dus iuxta petroniū exerceat hystri
 onem **Q**uod et quidā temporis nos
 tra scriptoz egregi9 infideliū tamen
 verbis eleganter expressit **R**idicū
 los hoim versat foris ceca labores.
Secula nostra iocus ludibriūqz de
 is **H**uius itaqz tam imense tam
 mirabilis Et inarrabilis tragedie
 vel comedie theatrū quo pagi pos
 sit ei mirabiliter coequatur **T**āta
 est areā eius q̄tus et orbis **D**iffici
 limū est vt quis q̄ admittatur exclu
 sus vel emittatur indusus. dū cū
 nis genē luteū indumentum **E**am
 quippe tāta subtilitate necesse est ex
 ui. vt per foramen acus possit sine
 omni attritione trāsi. **A**lioqum in
 teger nemo egredif. forte ideo qui

o capaxem hāc areā stix nouice ites
 fusa coereat **V**idi inquit calesi
 osteres cūda sub sole. Et ecce statū om
 nia vanitas. eo q̄ oia que a solido
 veritatis statu recedūt vnitati que
 nostrā comedīā deeat subiccta sūt.
Vanitati enim subiccta est creatura
 non volens. **V**idet aut nouē orbib9
 sine globis poti9 / sediū nostratū ha
 bitatio tota claudatur. oib9 tamen
 quādoqz egrediendū est. oēfz caron
 ille inexorabilis / vetusta sui t̄poris
 naue trahet **O**ibus quoqz succedē
 ali9. Et sic trāsīens homo manet in
 specie / quemadmodū aqua p̄terē
 te / notus amnis manet in flumine
Vbi sunt inq̄t viri potētes ab ini
 tio scientes bellū. aut qui in auib9
 celi ludūt Et thesaurusant sibi aurū
 in quo confidunt homines. iungen
 tes agrum agro et domū domui v̄fz
 ad terminos loā Et nō est finis pos
 sessionis eozum **P**atimqz subieat.
 quod vsu et assiduitate iam omnib9
 persuasum est **H**ij ad inferos descen
 derunt. et ali9 in loā eozum successe
 rūt **P**ecumptamē bene cum egredi
 entibus agitur. qui nō ab hoc for
 tune ludo transferūtur eiciendi in te
 nebras extenoēs vbi erit fletus et
 stridor dentū. et qui ab aquis niui
 um quas sanct9 iob cōmemorat ad
 calorem niniū minime trāseūt **B**e
 ne cū illis agitur qui suos expectāt
 elysios quos p̄sentia sua iusticie sol
 vetus illustrat **S**z qd est q̄ elysios
 campos a mutabilū rerum septis /
 verbis excludo? **C**erte pro parte in
 clusi sunt / patentes in latitudine bo
 natum mentium quibus a patre lu

minū datū est. ut in nobilitate et amo-
re boni toto sui agitato. **V**icē **P**ri-
ethicū inq̄eto extra se ineptā bñtū
dñe inq̄enti. **Q**uō quis ubiq; est. **E**st
vltimis aīn9 si te non desiat equ9
Ca. 7. ix. **Q**uō mūd9 suos hēt elisi-
os. **U**t eadē fides est nū ep̄is. **U**t p̄ce-
dentū patrū. et v̄tutis auctores in-
spectores sunt theatri hui9. et de v̄-
tute quā adepti fideles ex fide. et um-
bra qua nō oīo carentūt fideles.

Mundus igitur suos habet
elios. solēq; suū. **U**t sua
sidera nouit. **V**irtus siqui-
dem solaris quidā radius est. a fon-
te claritatis oībus datus in vsū. et
qui oīa que attingit claritate sui fa-
cit eximia. **I**nde est qd eadē illi quos
hui9 radij venustas. quasi reperit
sa specie sui. videtur afflase. stacā
in subiectoū conspectu clarifant si-
antq; quodāmodo virtutis titulo glo-
riof. **A**bsit enī vt quisq; vere sit glo-
riof nisi qui in dño glātur. **N**ō
enī qui seipsū aut quē homo cōmen-
dat. ille probatus est. sed quē deus
cōmendat. **Q**uod vtiq; vera et sola
virtus meretur. non quātacūq; vir-
tutis ymago. hāc autē esse arbitror
quicquid in moribus egregiū. de na-
ture beneficio. et exercitio mentis. aī-
tra grāiā. philosophi sibi reponit
tunt. eoq; ipso euāuerūt in cogita-
tionibus suis de libero consili arbi-
trio. **U**t dicentes se esse sapiētes stul-
ti facti sunt. stultiq; apparuerunt.
Unde ethicus. satis est orate iouē
q̄ donat et auferet. det vitā. det opes
aīm michi ego ipse pabo. **A**li9 q̄q;
Nullū numē abest. si sit p̄tētio.

S nos **E**t sciam9 fortuna deā delo-
q; locam9. **C**atho quoq; licet ve-
tū nō agnouisset deū. gentiūq; sug-
stitioib9 aberraret. i libia tñ. iouis
quē colebat contēpsit oracula. se ad
ea q̄ sibi gerēda erāt sufficē arbitra-
tus. **E**t quidē eadē ipa ymago v̄-
tutis suā quādā hēt venustatē. deo-
usq; claritate. vt q̄cqd in ea cernit
eī9 merito venustū credat. **U**t deozū
Nō tamē vsq;q; deozū est quod
in tenebris ignorantie obscuratur.
nec potest q̄s q̄ clarifere nisi in fide
illius qui lux vera est. **U**t illuminat
omnē hoīem venientē in hunc mū-
dū. **E**x quo patet qd nisi in veri dei
noticia et cultu. vera virtus esse nō
possit quod et visio ezechielis nō ta-
uit. **Q**uia eoz q̄ p̄cedebāt. **U**t se
querbātur xp̄m. eandē p̄fessionē esse
asseruit. **P**anctoz quippe veteris et
nouī testamēti in eo distinguit fi-
des. qd isti iā sibi gaudent impleta q̄
illi expectabāt et desiderabāt imple-
ta. **D**icit ergo venerabilis ymago v̄-
tutis. dū sine fide et dilectioe substā-
tia virtutis esse nō possit. **E**t vtinā
inueniatur in nobis qui vel virtutē
ymaginē teneat. **Q**uis enī virtutē
amplectitur ipam? **Q**uis eadē um-
bras v̄tutū induit quib9 videmus
floruisse gentiles licet eis subtraherēt
xp̄o. vere v̄tutis nō apphenderint
scm? **Q**uis tenuitodis diligentia/
stontois grauitate. p̄tinentiā socat/
fabricij fide. inoētā nume. pudiciā
am scipidis. longanimitatē vltis/
cathonis patatē. tyti pietatē imita-
tur? **Q**uis nō cū admiratiōe vene-
mē? **P**robitas siq̄tē laudat et alget.

Proero predicti et similes mag-
 ni quidem et laudabiles viri. quasi quod
 tam seculorum suorum sidera splendide
 tunc illustrantes tempora sua. pambu-
 li coetaneorum suorum in id iusticie et ve-
 ritatis quod dispositione divina illux-
 erat eis. Sic quoque in successibus
 fidelis populi nunquam humano generi
 ad nocte sue tenebras / creaturam mo-
 lestias depellendas. sua sidera defu-
 erunt. viri quidem virtutis titulo nobi-
 les. magnorumque operum fulgentes in-
 signibus quorum exemplis ad altum
 iusticie semper alij provehantur. Non
 ne abel innocentiam docuit. enoch mu-
 dianam actionis? Quid de lothani-
 mitate spiritus et opere non habuit noe?
 Quid de obedientia fideliter imple-
 ta defuit abrahę. ysaac zingy casti-
 moniam instruit. et iacob laboris to-
 lerantiam ostendit. Ioseph fratricidas
 fratres boni retributione remune-
 rat eorum docet a bonis bona pro ma-
 lis tribuenda. In multis milibus ince-
 duli indurati et domini semper exacerban-
 tis populi / moysi mansuetudo ostendi-
 tur. et iminentibus adversis confiden-
 tiosus magnanimitas declaratur.
 Job patientie indicat exemplum et pre-
 ambulat gratie baptista salvatorum /
 dum penitentiam predicat et vicij in-
 diat fugam / confessione erigit veritatem /
 et ad increpationem iniurie et contemp-
 nationem iniquitatis / omnium fidelium in-
 guas excauit. **Q**uid novi testa-
 menti referat patres. quorum exempla
 sunt disciplina morum / et rectissima in-
 fututa vivendi. Hi quidem sunt in sep-
 tem milibus virorum. quos sibi dominus
 servavit. ut non curaret genua sua

ante baal. aut cuiusque vanitati pro-
 stituat animas preciosas. Hi sunt qui
 inter insensatos habentur insani. qui
 a alienae insanie nolunt esse participes
 et finem sine honore creditur habi-
 tura. quia dignitate nature mundani
 hystrionis habitu pollute de digna-
 tur. **H**ij sunt forte qui de alto vir-
 tutum culmine / theatrum mundi despi-
 ciunt ludumque fortune precipites et
 nullis illecebris impelluntur ad va-
 nitates et insanias falsas. Hi iam
 in suis gaudet elysijs. ad utilitate su-
 am videt plurima et ad ea omnia visa
 retorquet. **C**um enim fidelis anima ex-
 altatur a terra. tunc demum omnia trahit
 ad seipsam. **P**reculae isti comedia
 mundana cum eo quod de super astat ut ho-
 mines adus eorum et voluntates desi-
 nenter prospiciat. **C**um enim omnes exerce-
 ant hystrionem aliquem necesse est esse
 spectatores. **N**ec queratur aliquis /
 motus suos ab aliquo non videri / cum
 in conspectu dei agat angelorumque eius
 paucorumque sapientium / qui et ipsi lu-
 dozum istorum accessum spectatores
 sunt. **E**rubescat potius si quis in ta-
 ta luce indecenter moveatur et se to-
 tum exercitatioem inimica deuenul-
 tet. **C**apitulum de animis. **Q**ui
 sibi persone captantur et deprecia-
 antur dissonate et de decopatra au-
 gusto et scipione et quod romani dedi-
 ti sunt vanitati et quis finis adula-
 torie.

Quod iterum in hoc fortune lu-
 dibrio persone sibi invicem
 captantur. et si aletinseus
 diuerlat totius actus suae imitatur.
 ut si glicerium tollas aut pamphilum

Sublato enim alterutra nomen
alterius perit. Et si cum amantibus
suspiciosum senem tollas. nullus est
aut inutilis omnino danus. Hinc
est illud. Fortis in armis casareis
labienus erat nunc transfuga vi-
lis: cum Duce privato terras atque
equora lustrat. Di enim personas
que sibi assueverunt sibi que faciunt de-
cretum fortune dissonas. sit plerum-
que ut utraque ad omnia agenda sua
videatur incepta et quasi exclusa rati-
one officij deprecatur. Fracta sunt
lenoania deopatre. ex quo nec iulium
invenit nec anthonium. Equidem oebis
victorem cesarem donis flexit. et invidiam
viri insuperabilem animi/meteretiam de-
cor. Et prostituta facies superavit. Pro-
de lenoania eius sollicitudinem poeta
exprimens adiecit. vultus adest pa-
abus faciesque incesta perorat. Cum
vero iulius rebus humanis exemptus
esset/que romani imperatoris
fuerat coniugio gloria ta. principis
romanorum causa est affectare servitute
nec frustra/aut ad omnia paratum inveni-
isset anthonium. putabat enim ad ce-
sarem gloria sibi nichil de fore. si locu-
tum eius ascenderet. qui successor re-
rum pompeij. Et ut simulabat iuris cesaris
rei. magis de temeritate fortune quam
de virtutis conscientia confidebat.
Porro cum ad sollicitandum augus-
tum/muliebri impudencie audacia
accessisset. spe sua frustrata/amorem
honestatis reputavit iniuriam. castita-
ti nomen dedit superbie/bellumque cre-
didit indicendum ei que iulio cesare
reperita fuerat fortiter. Omnes no-
tendi artes experta est tandemque exp-

ta et provoluta ad pedes angustis
etiam tunc sollicitavit oculos duces.
Ded frustra quidem. Nam pulchritudo
eius infra pudiciam principis fuit.
Quod ubi desperata se ad triumphum
victoris prenovit servare. incautio
te nocte custodia egressa se in mansa-
leum crepit ibique nobilissimum ex mo-
re induta cultibus. odoribus acqui-
sitis. solioque divitiis usquequaque refer-
to/se iuxta suum collocavit anthonium.
Et manillis venisque suis appo-
nens aspides. sic morte quasi sompno est
soluta est. Psilli siquidem augusti manda-
to adhibiti. qui malicia veneni solent
linguis educere eo que sero vocati es-
sent opere ferre non valuerunt. Digna
quidem sic perire meretricis venenosa.
nata mores corrumperet/nobiliumque vi-
rorum pudiciam expugnare. Profecto
antea regibus impaverat postmodum
misera. nec miserabilis sibi forte tra-
giam. sed romano impetio quod
subvertere moliebatur finem comi-
tum fecit. Inter cetera clanculibus
augusti titulis connumeratur que in-
tante pestis congressu mansit in-
victus. Verumptamen in sapientia
africano aliquid non inferius inveni-
tur. qui post singularem de hanibale
victoriam singularis continentis in-
signe preconiium meruit. Hanibal nam-
que romano cecidit exercitum usque ad
hostium sacietatem. et donec precepere
militi suo/ut vel ferro parceret. De
cesorum cadaveribus in torrente ver-
gello pons solidus factus est victo-
ris iussu. Duo modij anulorum cartagi-
nense missi sunt. vnde martem suum libere
siste aures drapea ob insignem victoriam

honoraret. **E**ssetq; pauldubio tunc roma diem ultimū habitura. si hanibal quēadmodū vincere sic et victoria uti sciret. **I**n vindicta istorū a senatu missus est scipio africanus. qui a pireneis mōtib9 ad colūpnas herculis et oceanū vsq; tanta felicitate puñciā recupavit amissam. ut vix sciatū cū an facilius vice rit. **Q**ui etiā captiuos pueros et puellas egregie pulchritudinis restituit barbaris. nec in cōspectum suū eorū quēpiam venire passus est. ne quid de virginitatis integritate saltem oculis delibasse videret. **Q**ualiter ei hanibal cesserit et manifestā victoriā nota in pupi ptozia laur9 pollicetur. scriptor belli puniā tie9 liu9 refert. **C**eterū in tanti triūphi gloria quid illo aue modesti9 qui in tanto successu se nec dñm nec victorē ab aliquo/nisi ab hanibale/pauas q; cōpliatibus/qui equas cōditiones/pacis rupto federe/ fraudulēter abicerant/ passus est salutari9. **E**os quoq; qui castigati/nō obteperabāt phibētis impio/quasi adulationis eos et publice salutē hostes/ ab exercitū exterminari iussit/ cum tū gens eneadū hāc molliāē aurū nōdū exuerint quin adulationib9 delectet. **C**ū vō ab inuio grauissimi fuerint in quo troiane lenitattē originē papue diffitentur eos h' viciō g'ntine laborasse hystoriarū celebre testimoniū est. **I**nde est illud roma n9 omis aut adulatione corūpic. aut corūpic. **C**erte si non verbis: possunt omis fraudulētē munerib9 expugnari. **E**t quos munuscula nō

deiciunt: honoribus capiūt. **U**rbis auspiciā sacrilegio patriadij et fratru sanguinis cruore numinibus suis/romulus cōsecrauit. **D**einde lemuribus infestatus honore vano/simulata vocatiōe imperij/ fratrem placavit occisum. suos quoq; impatores quos de more roman9 plūs fideliter iugulabat. deificauit fidelis inani solatio p'sidiam preterēs manifestam perinde ac si sorbiaūcas ei quē perimerat ministraret. eos q; mentiebantur in sortem trāsisse numinū ac si celo suo mundoq; regēdo/nisi tyrānis asatis/oīpotentē nō sufficiat man9. **F**acti sūt ergo diui indigetes/aut vt alijs placet herodes. quos nec etiā humana sorte dignos romanorū p'sidia reputauit. **T**ractū est hic nomē/quo prius apes/vtutū titulis et v' fidei luce p'signes se diuos audeant. ne dum gaudeāt appellari/veteri quidē p'suetudine etiā in viciō et adūsus fidem catholicā obtinēt. **S**i vō veniatur ad v'ba in eo iā roman9/ greuū p'sidiā antecedit. q' eo vsq; adula di lenocinia docuit. vt a doali pplō facillime trāsseat. ad voces quib9 mētūmur dñis dū eorū singularitate honore multitudinis deozam9 natio h' iuenit. et ad finitimos posterorū/ sui nois auctoritate transmissit. **S**i quādo queris/illud tibi tēp9 occurrat quo gai9 cesar exuēs nescio an p'siaens dictatore. omia fact9. omia occupauit. **A**li9 certe tēporis michi sepe occurrit ymago cum ad potentioris nutum subiectorum omnia tam res q' v'ota disponēt.

Et licet animo reluctantē / in seipos
pacati sunt exiliū aut mortis dicta
re sententiam. **H**inc quippe po
testas terribilis. **H**inc argentis et
vrentis consuetudine sumuli / metua
losa corda concidunt / et preapuan
in omnibus sibi vendicant auctori
tate. **A**deo quidem ut sacerdotes /
legis diuine precepta dissimulent
sapiētiā nesciant seniores iurē sic
iudex ignarus / platus auctoritatis
nesciat / discipline subiectus / libertate
contempnat ingenuus / totus denique po
pulus quicquid et pacem. **D**ū enī oēs
vniuersi presertim voluntate feruntur
vniuersi et singuli suo priuatur ar
bitrio. **N**onne hec erat facies episcopi
quā sedere patres cōsere pati. **S**i reg
nū / si sepla petat iugulumque sena
tus passurasque infanda nuntius. **E**o
solo bene cū auius actū est quod cōsue
plura iubere erubuit quod roma pati.
Nōne tyranni opinio ad tyran
nidis transit successores dū suspiciā
tur quod leges a se malint tolli quod ab
humilibus obseruari. **I**n eo liberta
tis seruatur umbra / si se quis quod pri
cipitur simulat voluisse / suatque ym
moque videtur facere de necessitate v
tute. dū necessitati iungit consensū
et quod incūbit gratanter amplex
tū. **H**ic porro nulle sūt partes vbi aut
ingenue libertate. vbi adulatio to
tū sibi vendicat. vanitas totum / ni
hilque veritati relinquitur aut virtuti.
Adulationem vero sine dolo esse
non dubites / cū in adulatorū perso
na de se confiteatur gnato. quod cum
maxime deapio. tunc triumpho. **S**i
aut enī finis oratoris est persuasisse

diatione / media atque mediana /
sic adulatoris finis est. suauiloquo
decepisse. **N**am et fistula dulcē ca
nit volucrem dum deapit auceps.
et venena propinquantur melle arā
lita quo cūctus noceant. **V**erum nō
est in medico semper releuetur ve
eger. et finem suum qui in altero ē
orator non semper assequitur. **D**ic
adulator quicquid nō ipse deapit aut de
amico triumphat. sine tū suo nō des
tituitur / si ex contingentibus nichil
omiserit. **N**ec enī vixeres sicut
vires euasit. quod ei aliquid suauitate
desset ad gratias. **D**ed quia stimulus
voluptatis et meretricibus illecebras
vanitatis solide virtutis opposuerat
robore. **T**emptator quoque pharise
us. et herodianus insidiator / quas
fraudis sue non adhibuit artes. ve
eum caperet in sermone lingua do
losa in cuius ore non est inuentus
dolosus. **M**agister inquit sermo qui
a verax es. et viam dei in veritate
doces. et nō est tibi cura de aliquo.
neque enim accipis personam homi
num. **Q**uid queso blandius. **S**ed
dolosus quo tendat / inuidia quo ferat
tur. subiecta interrogatio patefaciat.
Dequitur enim. **V**icet cōsum dari ce
sari an non. **E**xelaucus preatur
pedibus innocentis / et ad subuersi
onem eius / deapulas suas frustra
tetendit iniquitas. **S**i enim censū
dandum esse cōsuerit peculiaritatem po
pulum dei / semen liberum. preclara
hereditatem domini deanus et pri
micis et legalibus ceremoniis tū
obnoxiam / gentili subiacet seruituti.
Si vero tributa negata respondens

hys qui pro salute et quiete omnium militabant quasi seditionis auctor / et reus imperatorie maiestatis / a publicanis iuste poterit comprehendere .

Verum quia frustra iactur rethe ante oculos pennatorum . totius columpnie laquei dissoluuntur : dum prolato nimis mate census / suam cuique censuit restituendam esse ymaginem . et ita que cesaris sunt cesari restituenda . ut suo iure deus non defraudetur . Equidem non omnibus datum est ut blandiarum laqueos sic euadant cum eos alius non preuideat . alius etiam preuisos nequeat dedinare . Unum tamen certum est illis qui huic vias dediti sunt non magis placere virtutem : quam illos bene olere qui in culina habitant

Capitulum vnde amum . De munusculariis et promissariis . et quod promittere non expediat ad virtutem .

Hic eo autem adulatorie vis magna consistit . si omnis pro priis aliena commoda curare videant . de tuo nunquam aut raro semper aut sepe loquens de illis que auariparis emolumento . Preterea manum contine . ne si quid etiam inuito uigeratur accipias . dum influat iordanis in os eius . qui dum omnia accipit sibi quoque omnia de iure putat competere . Esuriens gula insatiabilium quocumque animalium : donec sacietur comunem alijs inuidet abum . et in quo aliorum subuenitur inopie se fraude perpeti suspicatur . sic fortunatus sibi interdum subtrahi putat quic

quod quocumque titulo confertur in aliud teste crasso / qui ut dicitur milite dissimulante eo quod solus aut pro ceteris apud partos autem sitierat : autem bibit . In gretha quoque sepe romanum exarmauit et fregit exercitum / ipse quoque urbis concaussit maiestatem . nunc datus pluribus / promittens interdum pluriora . Sed hoc liberum est hys et sepe conduat qui aliqua donare consueuerunt . Alioquin promissio gratie communi aliante non proficit . sed quasi deceptio fraudulenta illam que esse videtur plerumque extinguit . tanto quidem validius quo cum prudentiori et grauiori viro negotium geritur . Simplicitas namque arcumuentium insidies latius patet . et facilius supplantat . Unde ille qui non urbe . sed orbem laeuus impleuit amoribus sollicitatorum puellarum et impudicum instruens amatorem : ait Promittas fauto . quid enim promittere ledit . Pollicatur diues quilibet esse potest . At philosophus nunquam aut carissime et hoc ex iusta causa asserit conduabile . Si enim promissionis implende facultas non suppetat . temerarium est promittere quod prestare non potes . Si uero pietas affuerit largiendi nisi uoluntas beneficii producat effectum promissorum non gratiam de promisso . sed de mendacio contrahit maculam . Quod si ex interuallo promissi fidem implerent / liberalitatis decore et beneficii spes ipsa fuscatur / eo quod qui distulit interim visus est noluisse . Unde significator egregius . Denigrat meritum dantis mora nam data capti . Munita plura laudis plusque fauocis habet .

AB

Preterea quis de futuro certus est
ut sciat se quicquid implere posse quod
differt? Nonne consiliarius veritatis
affectus fidei. vana electionis (doc
toze gentium loquor) fidelium animos
quos aduentus sui expectatione sus
penderat frustra a desiderio suo?
Quid aliud agit illa ipsius excusa
tio qua apud se est et non fuisse. sed
est tantum commemorat. et se leuitate
non usum protestatur. si non potuit
ille domino impediente quod voluit.
hoc etenim voluit quod promissit. Quis
sapienter seque quod ex facultate na
ture potest promittit cum leniter pos
sit ex causis plurimum impediri?
Ad hec ex iusta causa potest interdum
mutare quilibet voluntatem. **D**ignus
etenim beneficium pro tempore videtur
aliquis qui processu temporis eodem repe
ritur indignus. et interdum indignus
est qui ad fugam melioris vite con
uersus beneficium meritis etiam a
manu extranea. ut vulgo dicitur solet
extorquet. **I**n his mutare proposi
tum sepe non criminis est sed virtus
tis. **N**am ut a fabulis doceamur the
seus unico filio suo non fuisse oba
tus: si voluisset mutare propositum.
Et phebuis urgente doloreis stimu
lo quem de phetontis ruina concepe
rat. exul a celi regione ad meti non
parauit armenta si ei votum quo se
stigiis interposito sacramento filio
ambrosio obligauerat mutare licu
isset. **E**t ne fabularum instrumenta
contempnas: rex incredulus (quod
ex euangelica habet historia) salubri
us incautum et perfidum solussit iu
ramentum: quam in extinguenda luce

na mundi auferendo preambulū gra
tie veritatis / occidendo primum men
sa pollueret. conuiuium inestaret. regi
am pessidaret maiestatem. dum inces
tui cuncta seruiunt et obtemperant sal
tatria. **E**thice quidem regula est. quia
non omnia sunt semper promissa sol
uenda. si forte aut accepturo damp
nosa. aut perniciosa sine promitten
ti. **E**t lex amicitiae illa prevaluit qua
sola honesta peti licet ob amicitiam aut
fieri. **I**psa quoque iure cautum est. ut nulla
promissio que turpe aut tristis ha
bet exitum impletur. **P**ostremo
antecegens promissio consequentis
beneficij gratiam aut exiguam aut
minuit. **E**t sicut iacula que primum
ferunt minus et que omnino non pre
cauentur magis ledunt: ita et in be
neficiis quod ex promissione acceptum
est minus accipitur: et quod ex inspera
to puenit. gratius acceptatur. **L**i
cet etiam nuda promissio apud iuris ve
diatur peritos non pariat actionem:
promissorum omnis apud veritatem /
ut dicitur solet pollicem fixit. et iure ci
uili cessat / fidei naturaliter obliga
tur. **S**ed quis actor durus aget quam
fides si ipsa ceperit excusare? **D**ia
git conscientia. quis absoluet? **C**er
te exemplo quodamque male gnie
titur ipsi displicet actori. **P**ama est
hec vitio quam se iudice nemo noens
absolutur. **S**i vero ipsa iustificat quis
condempnet? proculdubio qui in
illo timetur articulo dominus est: ubi et
dies contempnitur humanus. et con
scientia quid obloquatur non inue
nit. **S**i vero animam accusant ope
ra et illi conscientia testis assistit et

causam veritas examinat equitate
quid queso p̄tor in team obnoxiam
q̄ mendacio graui9 vindicabit?

Hanc p̄to: 7 si viua vox iuasse
dicatur sententiā ei9 pleu9 retracta re
Hed veritatis s̄nia manet irretac
tabil. qz iusticia ei9 iusticia in eternū
7 lex ei9 equitas. Contra in pre
torio. sepe summū ius in summa in
iuria est. Quis quis ergo p̄mittit
debitor est? 7 veritatis urgente sen
tentiā / sponsiois p̄pellit fidē adiplē

Porro qd necessitas extorqueat
grām minuit. Vñ illud philosophi
ā quod p̄nisi. Promittere ne festi
nes. ne ai volueris non possis / aut
nolis ex iusta causa cum possis. aut
ai effeceris grām p̄das aut minuas
eo q̄ te ante illaqueaueras i verbo
oris tui. Sit iamē vt nō mō liatum
sit p̄mittere. sed 7 conduabile. 7 de
aliozum ad presens taceantur ex
empla / paraditum xp̄istus ipse dis
cipulis 7 p̄misit 7 iussit. eis de m
q̄ quid futurum esset illis qui om
nia pro eo relinquerant it̄rogan
tibus sedes in regeneratione p̄misit
et iudiciam quam cum eo habi
turi sunt potestatem. Ex quibus
constat. q̄ causa propositum opus
q̄ commendat vt liqueat ex hys
quia non necesse est. phi te zulam
vidari

Capitulum duodecimum. De
rationalibus et secretariis diuitū
7 quod amicitia non nisi in bonis
est. 7 quod diues familiaritatem pot
us exprimat q̄ amicum. et licet
familiaritas diuitum vtilis videat
tur; sepissime periculosa est 7 q̄ us

noctet viuēdū est.

Sed si nō modo p̄missores
sed munuscularios in grā
illi9 quam captas antecede
te p̄gis. te ratioanis ei9 inuices.
sumptib9 p̄cas. eo q̄ secretorū cōsa
us qui localis pat̄ diligenti pat̄ fa
milias displicere nō potest. Grata
sunt vicia ei9 qui de formitate mozz
sumptuū paritate cōpensat. Opti
mum vt ait cicerō si nescis verigal
paramonia est. Tenuis p̄as iple
tur facile 7 faallime exinanitur p̄
dignus diues. Archa sane capaci
ma fundū habet. 7 breui exitu con
gestarum aq̄um quantalibet copia
defluit fontis habūdantia tollitur 7
se r̄uacientis vena scūdita te sublata
Eccli plurimūq̄ meatus indusū ega
rit vna liquorē. Sic minutissim9
dū frequentib9 7 continuis sumpt
bus amplissime exhauriuntur opes.
et breuiū subtractione minutiarum
maxima hereditas expilatur. nisi
forte prodigus pecuniam inueniat
rediuiam. Est luxus populatoe o
pum. cui semper adherens. In felice
humili gressu comitatur egestas.
Illis ergo parcendum est. quozum
necessarius imminet usus. 7 aliquid
adiendum est quantitati / que iugt
partium deductione decrescit. Et li
cet usu defluat vnaole patrimoni
ḡtū est diligenti pat̄familias vt
vel ratioanis calculo teneantur. pe
ritq̄ dupliater quod elabitur nesci
enti. Ad hec lucri bonus est odor
ex te qualibet illa tuo sententia sem
per in ore versetur d̄ys atq̄ ipso
suis digna poete. vnde habeat

querit nemo. sed oportet habere In
his quidem versari est artioris grae
finibus vincere diuites. licet versibili
tate ingenij lubricum pthea vincat
Aut si veritatis deficiat gra. vel ulte
rioris familiaritatis exhibitio qstat
Ceterum licet utrumque non possis as
sequi. et rem priuatarum participatio
nem. et calculi cautioes / te secretum
gere quavis arte. An nescis quod qui
pergunt ipsis imperatoribus imperare /
scire volunt secreta domus atque inde ti
mea? Et quo studiosius occultan
tur eo sunt diligentius persecutanda
Nempe / carus erit verum qui verum
tempore quo vult accusare potest.
Di tamen inter malos caritas aut
amicicia esse potest. Hoc etenim quod
solum est. sed tandem placuit eam
nisi in bonis esse non posse. Mag
na utique inter molles et malos con
cordia. sed ea tantum a caritate dis
cedit: quantum lux distat a tenebris
Et licet interdum mali sicut et boni
idem velle vel idem nolle possint / a
micicia tamen titulum non assequun
tur Unde et crispo hystoriarum in
ter latinos potissimo sed et ipsi ace
roni placuit in malis factione esse.
quod in vitiis bonis vera amicia
est. Sed quousque vicius prepediente
malicia amicus esse non possit. et si
non venerabilis / verendus tamen
erit. qui conscientia secretorum con
scio terrore potest inuitere. Datum
est illud ethia. quia nil tibi se debere
putat nil conferet iniquis: quia te par
ticipare secreta fecit honesti Hoc quo
que iam pridem venit in dubium an
quemquam diuitum et potentum amare

contingat tandemque receptum est
eosdem nunquam amare vel raro. et in
eis precipue causis in quibus se po
tius quam alios amare videantur. con
traria siquidem in eodem esse non
possunt. et quo diuites plurimum au
piditatis: eo habent minimum ca
ritatis. Hec etenim sibi inuicem mag
ime aduersantur Porro ut ait qui
dam. omnis diues iniquus est. aut
iniqui heres. Et rarissimum est ut di
uicias non defluat nisi amoris et cupi
ditatis glutino soluetur **E**as de side
rantis animi vigilatia et labor acq
rit. sed egrior sollicitudo retinet et con
seruat Inquit ethias **N**o minor est
virtus quam quere parca tueri. **C**asus
inest illic. hic erit artis opus **C**um er
go istud ars. illud casus nomine cense
atur. quis eas sine applicatioue men
tis inter se diuitius seruat? **C**erte vo
tus puerbium est. quia ubi amor ibi
oculus et ubi vigil metis intentio / ibi
fixa cordis positio est **U**nde licet in
uitio et repugnati animo plerumque afflu
ant. cor tamen apponere fidelis pro
pheta prohibet et doctor genium eos
qui diuites fieri cupiunt in laqueum
dyaboli et temptationes dicit inade
te. et qui utroque maior est primoge
nitus mortuorum et princeps regni
terre a se deo et mammona simul
seruari non posse. quonia imperat aut
seruit collecta pecunia cuiusque. sed diuiti
nunquam seruire aut raro **U**nde inquit di
uites frequentius iniquos esse. quam
heredes iniquorum. **Q**uomodo er
go regnat caritas. ubi iniquitas do
minatur? **U**tique diues familiaris
esse nouit: amicus nunquam aut raro

Hic tamen non de eo qui habet diuitias sermo est. sed qui amat. Ex quibus liquet. quia quanta cumque familiaritate potentioris. gratia videatur. diligentem cautelam exigit subditorum. Alioquin omnis eius illa caetera plus alocis quam mellis in exitu habitura est. At expedit plurimum ad successus esse consueum secretorum. Quid nisi. Reuerentia acribit. inualefcit auctoritas. arcentur incommoda. proueniunt utilitates. a uiciorum auge numero. a uoluntate accedit deuotio. et fortuna totius gratie sue et felicitatis auram videtur beatus inspicere. Ceterum istorum omnium nouissima quous absinthio amaroza sunt. et si interim non amarescunt. iustam amaritudinis habent suspicionem. **R**es siquidem periculosa est. diuitum aut potentum communicare secretis. Si quid enim eis per incuriam forte elabitur. an nisi consilio imponetur? Quod arbitrarij aut consilones minus uel aut quicquam nebulonum quibus delicatus diuitis sensus aut furor carere non potest in lupanari uel taberna sparsent. aut ut se vendicarent a familiaritate potente diuulgauerunt in populo. in illius calumpniam retorquetur qui in consilio aliquem loam uisus est tenuisse. Si motus reum presare desideras. mentozia discute. et liparum castrensiu inquit sententias. Nichil enim adeo occultum est quod eis ex aliqua parte non reueletur. **S**i nichil non credis. uel aquinati nostro aures accoimoda. ait enim Quozidon cozidon secre

tum diuitis nullu. Esse putas? serui ut taceant iumenta loquentur. Et canis. et postes et marmora claudere fenestras. Vela tegant rimas. clament prope nemo teumbat. Quod tamen ad galli cantum facit ille secundi. Proximus ante diem caupo sciet. Procedo. si terre secretum suum infodiat. uel arudo succrescens hoc producet in publicum. et leui flatu in auram profert. quam auricularis asini nudas habet. **P**allag quoque exactorum suum occultare non potuit quam ipsum iam cognitum conicias garrulitas publicaret. unde quia alieni admissi delatix fuit et conscia. coloris perdidit uenustatem et garrulitatis incurrit notam. **P**reterea secretarij diuitum quasi quidam tolutarij uel ditellarij sunt et qui eorum delictis onerentur. Quicquid ab eis delinquitur in istorum infamiam auditur. nisi forte ra sit de potente opinio. ut nullo possit consilio deprauari. Si enim solempnis est malicia eius. si fraudis et doli uulgata opinio totius famulic fama purgatur. ac si capitis languor infirmantium denigret doctorum laterum. Alioquin si benigne si auilioz creditur potentatus. omnia delicamenta eius familiares quasi ditellarij. quibusdam nominis sui humeris portant. Sed recte gestorum nichil nisi benignitati aut ciuilitati potestis ascribitur. Et si quando calculus grauior iminet. quasi pellem pro pelle. aiam tuam dabit diues pro fama sua. Et ut in te retorquetur culpa suam caput tuum mentit

criminiū penis non verebitur obie-
tare. **B**ed qd magis mirabile gra-
tulabitur. si astucia sua idustrie tue
labores ⁊ sollicitudines hac merce
de donauerit. ut te reddat infamē et
fecerit aut sinxerit te criminibus in
auditis obnoxiiū. **N**ō est enim ma-
lum in ciuitate qd nō in diuitis cōsi-
liarios ipingatur cū inanis sit exai-
satio eo qd omne officii sibi potēta-
tus conformat. nemoq; sapiēs / diu
fluctuat cōsilio ipudentiū. **O**mnia
namq; discernit ⁊ iudicat. **A**n eum
putas in cōscientia sua quiescere se-
curum. cuius turpitudinē producere
potes in lucē ⁊ pferre in publicam?
Certe oīs qui malus est odit lucē.
et oē opus artificis sui videtur ha-
bere ymaginē. **H**ereticantiū mulie-
rum fuis dū argui veretur a lumi-
ne / petit umbras. et timet ne se ip-
sae deformiores sint si imediata lu-
ce videntib; obtutibus pateat. **H**oc
ergo illarum tota vigilātia querit /
ut quod in eis nō est prestrici oculi
videant et qui videt ceca fiat. **A**t in
hīs que natiuo colore cōfidūt lōge-
aliter est. quia **H**ec amat obscurū
volēt hec sub lucē videri. **I**udias ar-
gutū que nō formidat acimē. **L**i-
cet itaq; secretorū cōmunio aliquid
felicitatis videatur adicere / searita-
ti tamen plurimū demit. **D**iffialia
aut pot; impossibile est illos par-
tere ⁊ qui hac via ad inferos descēde-
runt aut penis nouissimis se inge-
munt affectos. **H**eu michi cur vi-
di-cur noxia lumina fca. inquit ille
qui an de cōscientia alieni. an pprii
operis noxa deportationem meue

rit incertum est. **C**ertum tamen est
q mala aliena nouisse nō expedit.
verumptamē siue sciatur siue non.
nichil tutius est qd ppriā innocen-
tiam cōseruare. **P**hilosoph; sic inter
hostes viuendū censuit tāq; inter a-
micos ⁊ et inter amicos ac si in me-
dijs hostib; viueretur. **E**t satyric;
viuendū recte tum ppter plurima-
tum hīs pāpue causis. ut liguas
mācipiorū contempnas / nā lingua
mali pars pessima serui. **P**z nō mo-
do ppter linguas seruoerū. verum
ppter gladios ⁊ venena potētū
et insidias oīm pcepto satyria est
parendum. **C**plm. xij. **Q**uēdi-
cāi possunt q sunt adulatioib; acq-
sita. et de lenoib; ⁊ mollib; ⁊ pena-
corum. ⁊ q pudicia auferrī nō po-
test violēter nisi mēs ipsa cōsentiat.
A qui adulator ei nequa
q parere potest q nichil ali-
ud querit nisi ut placeat.
Si potest per se / sin autem personā
suppositam querit vxorē forte / ali-
am re coniūctam / vel iure / vel affec-
tione. **A**ffectio tamen efficacior est.
eo q ad naturā familiarē accedit.
Apsi q vnitur anime quicqd affecti-
onis federe copulatur. **N**ō est vbiq;
perniciōsior assentatio q ea que af-
fectionis inductione procedit. **I**nde
est q mariti sepe artius amplectū-
tur. et se in alibus suis exponunt
pleni; / et sepius inuitant ad cenā
matrimonij corruptores / dum ut
prouerbialiter dicitur. amator in-
catus pudice magis vxori q infide-
lib; oculi credit. **N**ōne satis delus;
est. q oculis suis affectionē feminā

que ex eo solo deapit crebrius q̄ in
 tercapitur: rarius antepone? **Pi**
 ca siquidē puluinaris efficacissima
 est. Et ut dicitur solet coruix nocturna
 quouis oratoris discretior et cuiusq̄
 operis faciem quoq̄ libuerit colore
 vestit. Quo ergo causa re eo suspecti
 or habenda est. Si dolus dedit cau
 sam contractui. rescinditur. Et reuo
 cantur omnia que ex eo. vel ob id
 profecta sunt. Heredes quoq̄ de fūc
 ti insolidum et iperpetuum tenentur
 de eo qd̄ ad eos cōstitit puenisse.
Red quid adulatoris dolosius? At
 michi forte obiācēs. quia non oēs
 noui. Verum quidem est. sed a mult
 tis michi didicisse videoz om̄ium
 m̄x̄. **Duellius** iam senex iam
 deceptus corpore eozde. et treme
 ti dolens sibi exprobratū esse in iu
 gio q̄ oris vicio fetidus esset. se do
 mum contulit. cumq̄ vxori graui9
 quereretur. q̄ nūq̄ eum monuerat
 huius vicij quereze medianam. Fe
 disse inquit nisi putassem ora vico
 rum omnium sic olere. Laudare pote
 ris eius matrimonij pudiciam. Et
 profere patientiam mulieris. que
 vix vix tanta patientia tulit. ut
 ille in felicitate corpore non vx
 oris fastidio sed maledicto senserit in
 imia. **Et** ego de adulatoribus
 aliquid tale respōde. quia omnes
 arbitros sic olere. **Omnes** fallaciā
 et dolum redolēt et quocūq̄ se vertēt
 pudias natib9 hūc ipoztat nō odo
 re sed fetore. **Qui** quid ergo ex ea
 causa acquirēt. eadē ab herede iuste
 potest auelli. nec credo q̄ possit peti
 tozib9 obuiari. si vēdicare audeās

qd̄ adulatorib9 cōtulerūt. **Et** quis
 sapiēs. et intelliget ista. aut ad hoc
 quis ydoneus am nō modo in om
 ni domo. aut cōuatiū cetū. adula
 tiū tanta sit copia. ut si quis mode
 stus adūsus eos mutire audeat illos
 defendat numer9 iuncteq̄ vmbone
 phalāges? **Certe** dū vir honest
 tus inuitēs conscientie. v̄tutū insis
 tet officijs. esunt. sitit alget. et mul
 tiplicēs fortune indignātis iūmas
 exapit. vilis adulator p̄cto iacet e
 bz9 ostro. et delicijs ingurgitat ad
 crapulam. v̄no estuat. lauazib9 a
 bis distenditur. Et pro arbitrio va
 riy araficij. cetū sibi p̄temperat.
Primos habet reabitus in cenis i
 conuentibus primos confessus p̄c
 electo p̄c noie cōdamatur. saluta
 tiōnez exapit primos. primos sen
 te nās in iudicijz profert. i demā
 strationib9 honestissime. in delibera
 tionib9 valissime sentit. **Quicquid**
 loquitur sal metum est. quicquid a
 git. iustia aut liberalitas. Age er
 go et inter istos sapere aude. **Hic**
 multorum adulatorum. veniet ma
 n9. et veluti te iudei cogent in suam
 confedere turbam. **Multitudine** i
 taq̄ tuti sūt et artificio. ut nec ipos
 possint etiā reges et p̄nāzes expug
 nare. **Et** nūc modo incermis popu
 lus p̄ualct inarmatos. et mollitiē
 que robustissima sūt. potēter expug
 nat. **Disposueram** tamen filere de
 mollibus. qui sicut ignominiosi. ita
 sunt et videntur innominabiles. **Di**
 lenāum indiat reuerentia morum
 et vereād9 anim9 natura dictate il
 loz deinat aspectū. **Quid** m̄l ta?

Si natura negat facit indignatio
verbū. Apud istos ars est suā pudī
ciā prostituta / alienā violare vel
oppugnare. Nec quīte simpliāter
suam. cum matamoniū temerentur
iura. et coniugis adulterū coniunx
proaret. Dum egreditur spōsa de
thalamo / coniugem noli maritum
credere sed lenonē. Produat eam.
libidinosus exponet. et si spes dolo
si numini resulget. affectus callida
simulatione prostituit. Filia namq;
decentior. aut si quid aliud in fami
lia placeat diāozī publica merx ē.
exposita quidem si cmptozē inueni
at. **D**z licet iustus dolor eos aliq;
ten9 cruciet. q̄ thozī p̄tiapes admit
tūt v̄l faciūt. egritudo tamē utilita
tis cōpendio mitigatur. vel saltē do
loris dissimulat cruciatū. **S**i ei res
ferio agat. si libera donētur auctis
iudicia; nō est dolor sicut dolor ille.
quo cozp9 suū quis videt aliena li
bidine pollui. **C**etera nāq; peccata
extra cozp9 sunt. s; q̄ fornicatur in
cozpus suū peccat. **H**oc inq̄t osex
ossib9 meis. 7 caro de carne mea.
ut non iā duo sint vir et mulier sed
vna caro. **H**ec utiq; sine dolore nō
scinditur. nec sine inuidia cōmunica
tur. **N**on bene cū socijs regna ven9
q; manent. **E**t sicut nulla fides reg
ni socijs ita nec thozī. **C**erte faali
us est regni diuicias q̄ affectionem
coniugij alij cedere. **A**t qui nec isti
ziuges sūt s; lenones. **T**ūc demū
oīa creduntur exposuisse diuitibus
cū fidei fidem faciat fides violata.
Sed quid filias et vxores (quod
licet iura prohibeant. tamen quocū

q; modo natura permittit) exponi q̄
eor aut prostitui? **I**n ipsā naturā q̄
si gygantes alij thcomachia nouā
exercentes insurgūt. filios offerūt
veneri. costēq; in oblatione puppa
rū virgines preite cōpellunt. **I**n il
lis et ei etate maturitas expectatur.
At in hys suffiat aliene impudicia
e voluptate posse expleri. **P**udet di
cere q; scipos vni etate puctioze
et sensu / turpitudini tāte nō subtra
hunt. et cū eos in nobiliozi sexu na
tura creauerit. ad deteriorē quantū
in ipis est ex inata malicia p' abūē
effeminati vicio et exrupta la mo
tū cū tamē nature beneficio femine
esse nō possint. **C**um lasciuientis di
uitis luxus libidini vota sua pān
git. reā bentis pedes calamistratus
romatulus exapit. nūozē inuidens
meretria. hystioni habitū. cultū p
as / virginibus ornatū. triumphalem
quoq; pzinapib9 apparatus. et in ali
ozū conspectu pedes et ne plus dicā
tenentis manib9 tibias tractat. **C**i
rothecatus enī inessie diutius v̄t
manus soli subtrahat. emolliret ad
diuitis vsum. **D**cinde licentia pau
lulū pzoedente. totū cozpus impu
dico tactu oberrans pzunginē scal
pit quā feat. et ignes venens lang
uētis inflāmat. **V**erū hec abho
minatio non tam ostendenda est q̄
conspuenda / puderetq; eam nugis
nostris esse insertam nisi eandem a
postolus romanis scribens verbis
manifestius expze sisset. dicēs quia
femine eorum immutauerunt natu
ralem vsum in eū qui est contra na
turam. et masculi relicto naturali

39
femine exarserunt in desideriis suis /
masculi in masculos inuicem turpitu-
dine operantes. ut dicitur in sensu re-
probu / faceretque quod minime conueni-
ret. et vicijis vniuersis obnoxij in
dignationem dei et oim penam in
se a seos puocarent. Et tunc qui
de in auribus romanoz hoc tuba a
postolica adamabat. quoniam impiissim9
imperatoz nero luxurie seuietas spo-
rum pueru exsecis testicularis in mu-
liebre natura transformare conat9
est. ab eo tempe proubiu natu est.
Quia vs9 formosoz abusus est. Et
illud forme gra eo min9 grata e sa-
pienti. quo corruptio gtor e corrup-
toz. Diffiali9 etem ab infernis de-
fensorib9 custoditur. qd plures appe-
tunt. Illud incauto facilius surripit
fraudulentus. aut inuito pudiciae
pdo violente9 extorquet. **A** patri-
b9 tamen pdem diffinitu est. qz pu-
diciaa auferri non potest. nisi mente
corruptio atereat. Qd ei (ut mag-
nus asserit augustin9) non pceden-
te libidine violente9 patitur corp9 z
repatio potius dicenda est. qm corrup-
tio. Ibi ergo seruari pudiciaa potest
vbi nulla nisi voluntaria potest esse
corruptio. In mentis scilicet integri-
tate. vbi in eternu seruari pudiciaa
potest. Nec magnu est integra esse
carnem. vbi mens tetra corruptione
polluitur. **A**t nunc si deceptor a-
mans aut violente9 abest. ita male
a tene rozi etate insituntur adoles-
centes. ut oculis lasciuicib9 nutu
faci. corpis gestu. habituzq; exteri-
ori et lenoanio / vix ipsis meretrici-
b9 concessio / sollicitent corruptozes

Et legum qm in eos ia plurime late
sunt / nullam habet reuerentia vel ti-
morem. licet in eos grauissime ani-
maduertendu decreuerit impatoz.
Sic eni **C**u vix nubit in femina vi-
tes porrecturam. quid cupiat. vbi
sexus pdidit locu. vbi scelus est. qd
no pfiat scire. vbi venus mutatur
in altera formam. vbi amor querit
z no inuenitur. iubem9 insurgere le-
ges armari iura. ut gladio vltore
et exqstis penis subdatur ifames.
qui sunt. vl futuri sunt rei. **H**z neq;
consentientib9 parat quin eis penam
ireogget capitale. cu v lege diuina
facietes z consentientes pari pena plec-
tantur. **I**posq; magno epo aucto-
re (abzosiu loquoz mediolanensem)
consentientes diffiniuit esse. qui no-
tum errore etiaent / aut corrigere cu
possint dissimulat. **H**z quid de eis
verendum odiosumq; sermonem pte
dim9. **V**t sortem eoz codigna co-
clasioe claudam9. proculdubio plu-
et sup eos dno laqueos ut no effu-
giant. ignis sulphur. spūs proel-
laz pars calias eoz. et cum aucto-
rib9 suis quos sodoma deuorauit.
et tunc seculis in fetore z opprobriu
sempiternum. **Q**uid proderit que-
so eis tunc diuitum fauoz. aut quis
potest esse temporalium vsus aut va-
luptas quem tantus dolor et tanta
eubescencia no absorbeat. **C**a-
pitulu de amiquarū. **A**dulatores
puniendos esse tanq; hostes deozū
z hominum z veritatem gratanter
amplectendam z pacientiam custodi-
endam. tam rationibus qm exēplis
maiorum

Sed ut vulgari proverbio
dicitur deus ille. pro ceteris
colendus creditur. qui sub
uenit in presenti. Ideoque non curant
quomodo. dum tamen hoc quod expe
tunt faciant. Egregie quidem celsus
balbus imperator inquit. auguste
tu in multis tamen in eo maxime elucet
prudencia tua. quod isti nondum te om
nino insanum reddiderunt. qui ut ti
bi applaudant non modo diis. sed ti
bi ipsi et populo iniuriam faciunt. De
orum siquidem minuunt reuerenti
am. quos parificant tibi. Te ar
guunt insipientie. dum condicionis
tue. repugnante natura. te patere mi
nibus esse. persuadere presumunt.
Nota superstitionis nuterunt popu
lum. cui mortales deos pro imorta
libus persuadent esse colendos. Hanc
in eo aliquid diuinum tibi inesse monstra
bis. si omnes istos qui diuinitati tue
fraudulenter applaudunt. rapi feceris
ad tormenta. Quis enim deo
rum ei parcat a quo se deceptum in in
telligit? Quis non irruat in eum qui
aureos iouis oculos eruit. aut ar
gento gemmisque sublatiis vestem ni
titur excecere? Quis de martis ca
pite adamantinum lumen imbuere
temerarij effodit unguibus? Ne
pe deos inuisibiles et imortales ar
cumuenerit. et eis fallaciarum parare insi
dias. grauioris culpe est. eo quod ab
his visibilibus deorum fabrica susten
tatur et regitur et honorem aut contemp
tum qui istis exhibetur illi remunera
nt. Si sapias ergo auguste. in deo
rum hostes insurges et te si non deum
quod nequaquam es. vel deorum te doceb

esse auctorem. si deceptores istos exter
minaueris. exccatores tuos. deorum
deceptores. et vere et quod iniuriam puni
as. Nec celsus. **F**actio tamen adula
torum prevaluit quod et presentium rerum de
clarat status. Ideo quidem ut si quis
popularium modestie conscius. assenta
tiois et scurrilitate vicio crediderit te
perandum. hostis feliam cescatur aut
inuidus. Eorum siquidem aures tenere
sunt. et iam obsurdueunt. et lingua
seueriorem sine offensione grauissi
ma non admittunt. In quo quantum
a virtute maiorum etas nostra dege
nerauerit perspicuum est. cum sine pa
entia aut nullum aut ratum esse opus
virtutis. vobis docuerint et exemplis.
Unde aristippus a maledicti se dis
cedens dixisse legitur. **U**t tu lingua
tue. sic ego meorum aurium domum
sum. Antistes quoque autem dicenti
sibi. maledixit tibi ille. **N**on michi
inquit. sed illi. qui in se quod ille cul
pat agnoscat. **D**ed et si michi male
dicere aures. non auro. quod auditus lin
gua debet esse robustior. cum singulis
hominibus lingue sint singule. sed
aures binc. Aliquatenus tamen au
ro. quod edipso me fatetur esse superi
orem. quonia superioris persone usus
est. detractionibus subiacere inferi
oris inferre. **G**audere itaque nisi de
gente humanitate homini compatere
iselia. **N**e tunc tamen maledicti sibi
metello. facile inquit in me est dicere cum
nec sim responsurus. **Q**uid senfon.
Tu inquit autem maledicere didisti et
ergo scia teste didisti maledicere contemp
nere. **D**z et dyogenes cum ei nunciasset
amicum te autem autem vituperant oportet

Inquit sapientiam ab insipientibus
 fecit. esse enim meliorem iudicat
 mala lingua quem carpit. **Quid**
plato? Vocis philosophic robur
 patientia est. **Cu** n et socrates non
 modo verbo neget sapientem posse
 offendi. sed aduersus omnem for
 tunam/robore virtutis sue manere
 immobilem. **Et** ne philosophis so
 lis patientiam sic placuisse credas.
 ipsozum imperatozum ad eam pu
 bliadam exempla conuertunt. **In**
 grecia quis maior aut clarior alex
 andro? **Ei** antigonus pedagogus
 cythacam fregit/ abiecitq; dicens.
Etati tue iam regnare couenit. pit
 deatq; in corpore regni/ voluptate
 luxurie dnatu. **Quod** et ille pacien
 tissime tulit. licet plerumq; ipatientis
 sum? fuerit/et pzem sicut virtute ita
 vicio suparet. **Eit**e quoq; elegan
 ter et vere comprehens? pirata scribi
 tur respodisse. **Cu** enim alexandre
 interrogaret quid ei videret q; ma
 re haberet infestū. ille libera cotuma
 nia quid tibi inquit. vt tu orbē terra
 rum? sed quia id ego vno nauigio
 faao laero vocor? quia tu magna
 classe. dicens ipator. **Si** sol? et cap
 tus sit alexander laero erit. **Si** ad
 nutū dyonidi populi famulet. erit
 dyonides impator. nā q; ad causā
 nō differunt/nisi quia deterior est.
 q; capie iprobis? qui iusticiā abiecit
 nus descit. q; manifestius ipugnat
 leges. **Quos** enī ego fugio. tu pse
 quer? ego vtāq; venior. tu pcep
 nis. **Ne** fortunē iniquitas et rei fa
 miliaris angustia? te fastus intole
 rabilis et inexpl. bilis auaricia fut

facit. **Si** fortuna māsue sceret. fierē
 forte melior. **At** tu quo fortunatioz?
 nequior eris. **Hi**atus alexandre co
 stantiā hoīs eū merito arguētis ex
 periar inquit an tu sis futur? meli
 or. fortunāq; mutabo. vt non ei a
 modo q; deliquens. s; tuis morib9
 ascribat. **Cum** itaq; iussit cōscribi
 milicie/vt posset exinde salius legi
 b9 mulitare. **Q**uod ne a solis grecē
 mutuemur exēpla virtutū. **D**apio
 african9 cū cum parū pugnatē qui
 tā arguerēt. imperatozē inquit me
 mial peperit nō bellatozē. **M**arius
 quoq; cū cum theuton9 quidam ad
 pugne certamē puocaret/. respōdit
Si cupid? mortē esset/se vitā laqo
 posse finisse/ et sapiētē nō tam pug
 nam q; victoriam querere. **P**ri
 m9 romanozum imperatozum iu
 li9 cesar. q; pacientissime multa susti
 nuit. **Cum** enim caluicium iniquis
 sine ferret? et deficientem capillum
 a ceruice couocaret ad frontem? ab
 irato milite ei dictum est. faalius ē
 cesar te caluum nō esse. q; me in ex
 eratu romano quicq; egisse. vt ac
 tuum esse timidius. **I**dem lato cla
 uo vsq; ad manus simbriato vtes
 lauius angebatur. **U**nde silla opti
 matis sepius ammonens dicebat.
 vt puerum male preāctum caue
 rent. **P**reterea margaritarum ca
 pidissim9 erat. quas pond9 carum
 interdum manu conferens discerne
 bat. **Cum** ergo cælio iuuto rem vt
 faceret senatus auctoritate denuncia
 asset? vt ei videbatur iniustam. an
 te inq; sacra beris margaritis. **At** h
 forte. a aliena videbūtur? et q; vici

forte animus honestus dissimularet.
verum et famosi libelli de eo scripti
sunt et iocularia carmina in eum
publice divulgata. ut est illud mili-
tum in triumpho gallico celebratum.
gallias cesar subegit. nicomedes ce-
sarem nicomedes non triumphat qui sub-
egit cesarem. **E**o quod nicomedes rex bi-
thynie ferebat cesarem stupro subegit
se in vltimorum familiaritatem dum
nunus esset admissus. **F**acilitate quo-
que cesaris in allegando senatu acero-
nimis acriter et palam irasit. **R**ati-
o ab hospite suo. p. mallio rogare-
tur. ut pugno suo deauronatum ex-
pediret. ait assistente frequentia. **R**o-
me si vis habebit porcis difficile est
Ded et in epla ad gaium cassium vi-
olatorum dictatoris mordacius scripsit
Velle ydibus marcijs me ad cenam
inuitasse. **P**rofecto reliquias nichil
fuisse. nunc me relique vire exer-
cent. **D**z augustus fortune fauor.
et romani decem iperij auunculo iulio
longe patientior extitit. **C**um enim anto-
nius maternam eius originem despic-
ens cum affini genere et natura pani-
fici diceret. **H**ec ridens protulit et eun-
dem sorore tradita in affinitate gra-
tia admisit. **C**um vero idem adusus pri-
uatum quemdam grauius excederet. **R**o-
quare inquit auguste quod placet. quod di-
ligentia auribus / lingue taciturnitate /
idixi quiete manibus / et in omnibus huius
potentiam tuam accusa. quod nichil aliud
argui potest in patientia mea. **A**d
hunc nomen in se seruabat patientiam. sed
eandem alijs indicabat. **D**um autem tybe-
rius quereretur per eplam quod multi de
illo prope loqueretur. ita rescripsit.

Ni tyberi noli nimis indignati que-
re esse qui de te male loquatur. **D**a-
tis est ei si hoc habemus ne quis no-
bis malefacere possit. **I**ta tanta com-
munitate quoslibet se adentes exa-
piebat / ut quemdam ioco corripuerit quod
sic sibi libellum porrigere videretur.
quasi elephanto superum. **E**t quantum ve-
ro adulationibus captus est. tantum
iste ab eis auersus est. **D**um appella-
tionem domini ut maledictum et op-
probrium semper exhoruit. **D**enique
cum eidem descendenti per sacram viam
desperatus quidam diceret o tyrane.
Si essem inquit / non diceres. **O**bser-
uatum etenim est quodcens ingredie-
batur urbem ne supplicium de quo-
sumeretur. **C**urcius eques roma-
nus delicijs affluens. cum maximum
turbum sumisset in conuiuio cesaris.
interrogauit an mittere liceret. **R**es-
pondit princeps. **Q**uid ni liceat.
Ille statim per fenestram misit. **N**i-
les peritus auaripij. noctuam que cesar-
is noctes inque tauerat. spe igen-
tis primij captam. tulit ad cesarem.
Laudato impator mille numos da-
ri iussit. **A**t ille ausus est dicere. ma-
lo viuam. auemque dimisit. **A**bijtque con-
tumax miles non sine amiratione
multorum cesare non offenso. **D**etera-
nus cum sibi die dicto / pidi taretur cesar-
em rogauit in publico ut adesset.
Ille prestantissimum aduocatum
quem elegerat sine mora dedit com-
mendauitque ei litigatorem. **D**ete-
ranus autem exclamauit voce mag-
na. **A**t non ego cesar periclitante
te bello actiaco vicarium quesui.
sed pro te ipse pugnaui. **D**etexitque

impressas acatrices **E**t ubi cesar
venitq; in aduocatione. vt qui vere
retur non superbustm sed ingratus
eaa videri. **A**ntrauerat vrbem ada
lescens simullimus cesari. perducit
q; ad cesare interrogauit augustus.
dic michi adolecens. **F**uit vnq; ma
ter tua rome. **R**egauit ille. nec con
tentus adiecit. sed pater meus sepe
Joa itaq; asperitate vrbana/notia
am omniu et familiaritate impara
toris sibi conaliauit. **A**ugustus in
pollione scripserat fescenninos. **A**t
ego inquit pollio taceo. **N**on est in
eum leue scabere. qui potest prosci
bere. **D**icit autē non facile conapre
bat iram. ita nec facile admitterebat
ad amiaa. q; que semel admiserat/
constantissime retinebat. **E**itē in
ter varia de decora a quoda probro
se obiectum est. q; adoptione aum
tuli stupro metuerit. quia eum iuli
us artius admisisse dicitur est. non
sine tumore prostrate pudiciae. **A**
lius quoq; eidem icatus obiecit. q;
solutus esset cura ardenti suburere
face. q; mollior surgeret pilus. **D**e
et eo tympanizate. vt primo libro
dixisse me memini. **V**ides ne inquit
plebei9 quida. vt anedus orbē digi
to tēperat. **E**t cū nan9 ob corporis
breuitate quiantis aiuscā impetu
diaretur. sibi calaamentis gradus
tulis vtendū esse respondit. **T**ybe
rus quoq; cū in multis legatur fu
isse culpabilis. tū aduers9 quida sa
tis firmus ac pacis extitit. dicit q;
in ciuitate libera linguas eē liberas
et mentes hoim oportebat. **E**t vt
ad peiores trāseā. **D**omia9 vboz

37
satis pacis fuit. in quo sic lulisse fer
tur orator lualis. nō esse mirādū q;
encam haberet barbā. cui os ferreū
cor plumbeū esset. eo q; duca dūtax
at loquebatur que ex inq̄tatis adi
pe quā corde cōceperat pcedebant.
Iniquitas enī sedere scribitur super
taletū plumbi. **V**espasian9 quoq;
de quo in libro secundo dū iherosoli
mozū destructio describeretur scām9
mentionē. eaa infimoz conuicia pa
cienter tulit. adeo vt sene buailo p
clamāte i impropenū eius vulpem
pilū posse mutare non animū. eo q;
natura cupidissimus esset pecunie.
nec auariā minueret proccessus eta
tis. respondisse dicitur huiusmoi ho
minibus de be m9 nū. nobis correcti
onē. sed penā criminosis. **N**ā de fi
lio ei9 tyto qd dicit. q; p̄is auariā
tāta liberalitate purgavit vt amor
et delicia huāni generis ab oibus di
ceretur constantissime tenēs in morib9
ne quē postulādi grā ad se acceden
tem sine re vel spe quocūq; modo di
mitteret. **V**nde interrogantibus da
mestias cur plura polliceretur q; p̄s
tate posset. respondit non oportere
quēq; a sermōe p̄nāpis tristē disce
dere. **I**tē quoq; recordat9 sup cenā
q; nichil tota die anq; p̄stitisset. do
lens et gemens dixit. **O** amia hūc
diem perdidit. **Q**uē in vita offende
rit a iherosolimozū reuersus exadi
o/nondū legi. et forte illum vindi
cem innocēcie et cuiusq; redempto
ris elegit dominus qui populū exce
catū incolumi conscientia nō modo
innocenter sed et religiose deprime
ret et deleteret. **F**actus et nī horam

qua moriendum erat. cū lectica ve
heretur suspexisse dicitur celū. mul
tumq; cōquestus est capi sibi vitam
imerenti. Neq; enim exstare vllum
factū suum qd sibi penitendū esset.
excepto vno dum taxat. id quale fu
erit. neq; tūc ipse pdidit. nec cuiq;
notū fuit. **¶** Quid de patientia huius
loquor cuius tanta benignitas erat
vt sua iniuria dū a cōiubus abstinere
ret. vix crederet quēq; posse moueri
¶ Tante quidem auilitatis et huāni
tatis in imperio fuit vt oibus pdes
se. nullūq; punire studuerit. **¶** Cōiuc
tos cōiurationis ptra se dimisit ille
sos. et in pristina familiaritate ad
nisi. **¶** Sed et domitianus q̄ grauissi
mā theomachiam exercuit post ne
ronē huius virtutis aliquid plerūq;
indulsiit auiubus. licet in eos gratis
quāq; insaniret. **¶** Homo quidē vsqua
q; inutilis. et qui nichil aliud habe
bat virale nisi nomē imperij. **¶** Et tū
ignauā mentis. et inercā corpis /
sub p̄textu p̄nāpatūs occultet. coti
die sibi secretū horatū spacium v̄di
cabat. nec quicq; interdū facere con
sueuerat nisi captare muscas. et cas
dem stilo p̄acuto configere. vt auidā
interroganti ne quis intus esset cū
resate. nō absurde sibi responsū a
metello sit. **¶** Ne musca quidem. **¶** Sed
licet impiissimo p̄nāp̄i innotuerit
dissimulare maluit q̄ punire. **¶** Sed
aut patientiē exempla p̄pono cum
omnibus liqueat nichil firmū esse
et stabile / quod leuis autē statu con
cutitur. **¶** Quis vitium fortem credat
quem verborum mouet impulsus.
et ei quietem excutit. et virtutum

compage diuip̄ta / ipsius anime sã
guinem eliat. **¶** Vnde et publico iure
statutum est. ne pro verbis frivolis
quisq; seueritate penarum inuatur.
¶ Sic enim imperator diuozum thea
dosij / archadij et honorij statuta cō
firmans. **¶** Si quis modeste ne scius
et pudoris ignarus / improbo petu
lantiq; maledictio / nomina nostra cre
diderit laescenda. ac temulentia.
turbulentus obtrectator temporū
fuerit. eum pene nolumus subiuga
ri. neq; durum aliquid neq; aspectū
sustinere. quoniam si id ex leuitate
processit contempnendum est. si ab
insania miseratione dignissimū. si
ex iniuria remittendum. **¶** Vnde inte
gris omnibus hoc ad nostram cōsci
entiam referatur. vt ex personis ho
minū dicta pensemus et vtrum pre
ternitti an exquiri debeant. censea
mus. **¶** Ex quibus colligitur dictis ho
minū non moueri eum qui aut vir
tutis amator est aut iuris constitu
tioni obtemperans. **¶** Omne vaser vi
cium videnti staccus amico. tangit
et admittit certū precordia ludit.
¶ Familiare siquidem sapienti est.
vt magno placet augustino p̄aus
a quolibet reprehēdi. q̄ siue ab ec
cante siue ab adulante laudari. **¶** Dul
lus enim reprehēsor formidandus
est amatori veritatis. **¶** Etenim aut
inimicus reprehēsurus est aut ami
cus. **¶** Si inimicus insultat. ferendū
est. **¶** Amicus autem si errat / docendū
est. **¶** Si doceat. audiendus. **¶** Laudator
vero et errans / confirmat errorem.
et adulator / illiat in errorem. **¶** Sic ce
go rex fidelis. electus in b̄n̄placato dñs

relinquēs / si sapiāt regib9 / et p̄ncipi-
 b9 iusticie / humilitatē exemplū z
 fortitudinis. **C**orripit me iust9 in
 misericordia. et increpabit me / olcū
 autē peccōris nō ip̄iguet caput meū
Consonat ei ethias dicens falsus
 honoz iuuat aut mēdax ifanua ter-
 ret. **Q** nisi mendosum z mendacē?
Caplm xv. **Q** et dūtaxat licet
 adulari? quē licet occidere et q̄ ty-
 rānus publicus hostis est.

Quāptamē / cui debet h̄ ole-
 um peccōris qd̄ reprobat p̄-
 abul9 regū fidelū / z ad qd̄
 emendū in fatuitate sua / exduas
 virgines mittit euāgelicus sermo?
Ei utiqz qui in sordibus est. z iusta
 dei iudicio sordescit amplius et vul-
 gi opinione pot9 splendete appetit.
 q̄ caritatis operūqz eius seruire in-
 tendio. **U**n̄ z in sc̄larib9 litteris cau-
 tū est. quia aliter cū amico. alit̄ vi-
 uendū est cū tyrāno. **A**mico utiqz
 adulari nō licet. aures tyrāni mul-
 tate latū est. **S**i namqz licet adula-
 ri quē licet occidere. **P**roco tyrannū
 occidere nō modo licitum est s̄ equū
 z iustum. **Q**ui enī gladiū accipit.
 gladio dignus est interire. **P**z acci-
 pere intelligit̄ qui eū pp̄ria temeri-
 tate vsurpat nō qui vtendi eo a do-
 mino accipit potestate. **U**tqz qui a
 deo accipit potestate. legib9 seruit.
 et iusticie et iurē est famulus. **Q**ui
 vero eā vsurpat. iura dep̄mit. z vo-
 lūtati sue leges submittit. **I**n eū er-
 go merito armatur iura. qui leges
 exarmat. et publica potestas seuiē
 in eū qui euacuare nitē publicā ma-
 nū. **E**t cū multa sint crimina maiest-

tatis. nullū graui9 est eo / qd̄ aduer-
 sum ipsum corp9 iusticie exercetur.
Tyrānus ergo nō modo publicū
 crumen. s̄ si fieri posset plus q̄ publi-
 cū est. **S**i enī crumen maiestatis oēs
 p̄secutores admittit. q̄to magis il-
 lud qd̄ leges p̄uenit. q̄ ipis debent
 impatorib9 ipeare? **C**erte hostem
 publicū nemo v̄lasatur. et quis q̄s
 eū non p̄sequitur in se. p̄sum z in to-
 tum reipublice mūdans corpus de-
 linquit.

Quāptamē liber terānus.
Incipiunt capitula libri quarti.
Que differētia p̄ncipis z tyran-
 ni et quid est p̄ncipes. **C**a. i.
Quid lex et q̄ p̄ncipes licet sit
 legis nexib9 absolutus legē tamē
 seru9 est et equitatis. geritqz p̄sonā
 publicā et innocenter sanguinē fun-
 dit. **C**aplm secundum.
Que p̄ncipes est minister sacro-
 tū. et minor eis et qd̄ sit ministeriū
 p̄ncipat9 fidelit̄ gerere. **C**a. iij.
Que diuine legē auctoritate con-
 stat p̄ncipem legē iusticie esse sub-
 iequum. **C**aplm quartū
Que p̄ncipē castum esse oportet.
 et auariā de dinate. **C**aplm. v.
Que debet legem dei habere p̄e-
 mēte et oculis semp. et peritus esse
 in litteris et litteratorum agi consi-
 lijs. **C**aplm sextū
Que timorē dei doceri debz et hui-
 lis esse. z sic seruaē huilitatē q̄ auc-
 toritas publica nō minuat. et q̄ p̄-
 ceptoz alia mobilia. alia immobi-
 lia. **C**aplm septimū.